

ELŐFIZETES:
Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.
A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőnek, anyagiak a laptulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 15 kr.
Bélyegdíj minder hárccsónél 30 kr.
A hirdetések Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomtatás vállalatában és a szerkesztőnél fogadtatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Vármegyénk Gromonnál.

Az emberi érzés legszebb nyilvánulása az, midőn a közpálya élő kiválóságainak, kik fenkőlt lelkük minden gondolatával, az igazért és szépért lelkesülő szívük minden dobbanásával a köz javának előmozdításán fáradozva, a közélet porondján küzdenek: a kortársak már életükben is tanusítani iparkodnak a hálás elismerés azon kitüntető jeleit, melyek e földön embertársaik részéről a legigazabb, a legnemesebb, a legfel-emelőbb jutalmát képezik önfeláldozó törekvé-seiknek.

Nemes erkölcsi magva és termékenyítő ereje van a hála e külső nyilvánulásának, mert szaporítja a buzgó példaadást a közügy szeretetében, a kötelesség hű teljesítésében, mely föl-gyújtja az igaz, az önzetlen honszeretetnek az ég felé törő lángját és fölserdít a kortársak tiszteletének játékosan melegítő tüzét.

Érdemeknek gazdagságától ragyogó életpálya előtt tisztelettel hajta meg lobbogóját a mult napokban az egész ország közvéleménye és vasárnap a szülőföld hódolt nagynevű fiának. Elvitte nagyrabecsülése, tisztelete, szeretete és hála virágaiból font hervadhatlan koszorúját fiának, a magyar közélet egyik legnemesebb, legérdemesebb munkása, a magyar honvédelmi kormányzat igazi oszlopos férfiának: *Gromon Dezsőnek.*

Igaz örömmel, szent lelkesedéssel vett ebben részt minden bácskai, ki szívet hord kebelében. Hisz ő a mienk. Itt ringatták bölcsőjét, itt játszotta el gyermekjátékait, itt serdült ifjává, itt sudavit est alsit, férfi korában képzettségét itt értékesítette. E lelkesedés, ez öröm, melyet a hálás szeretet is éleszt, igaz szívből jövő, mert ő azok közé tartozik, kik ezt teljesen megérdemlik.

Ismerjük mindnyájan életének kimagasló fázisait, a politikai és társadalmi téren kivívott fényes sikereit, ismerjük szellemét, akarat erejét, buzgalmát, áldott szívének nemes jószágát és alkotásaiban tisztelni tanultuk. Minden szava, minden tette a hazát, a nemzetet lángolóan szerető szívét tükrözi vissza, mint a kristály tisztán fakadó forrás, mely az eget, mindig csak az eget mutatja borulatlan kékjében, magasztos fenségében.

Vármegyénk újabb története elválaszthatatlanul összeforrt nevével. Mint e vármegye főispánja, lankadatlan igyekezettel buzgólkodott azon, hogy a kormányzására bízott vármegye boldog és erős legyen. Buzgólkodása nem volt hiába való, igyekezete diadalt aratott. Ez évek története: Gromon Dezső dicsősége. És a dicsőség fényét nem a méltóság, hanem a közügyek minden terén és ágában szerzett érdemei adják és ez a fény velünk marad örökké, nem semmisítheti meg semmi, nem hal el sohasem, mert átragyogja az egész vármegyét, hogy nevével éljen és a jövődőt nagy tettekre buzdítsa.

S midőn elment innen, hogy más nagyobb, kiválóbb téren küzdjön „a királyért és hazáért”, megőrizte szívében szülőföldje iránti szeretetét, a szülőföld pedig mindig hálás szeretettel gondolt reá, bárhová ment, bárhol küzdött, ő itt maradt mindig a szülőföld szívében.

Ezért jubileuma emlékezetes ünnepe marad örökké vármegyénknek. A hála lelkesedése égett ott, mint igazi oltár tűz, nem formáságból, nem kötelességből, hanem a szívek őszinte örömeiből. Ünnepe volt az igaz hazaszeretetnek és a kötelesség rendíthetetlen teljesítésének, melyet glóriával övez: a híven teljesített kötelességnek férfias öntudata, a vármegye közönségének osztatlan szeretete és a negyedszázados munka dicsőséges emlékezte.

Az ünnepély lefolyásáról a következő tudósítást vettük:

Budapest, 1894. nov. 11.

— Külön tudósítónktól. —

Bácsmegeye ünnepet ült a székes fővárosban folyó hó 11-én. Az egész vármegye egy szívvel lélekkel volt képviselve a küldöttséggel; Gromon Dezsőt, honvédelmi miniszteri államtitkárt s valóságos belső titkos tanácsost üdvözölte vármegyénk államtitkárságának tizedik és nyilvános közpályán való működésének negyedszázados évfordulója s a legújabb királyi elismerés — v. b. titkos tanácsossá történt kinevezése — alkalmából.

Az ünnepély lélekemelő volt. A szeretet és az igaz tisztelet vezérelte az ünnepelt elé a vármegyét s viszont az ünnepelt nem kisebb foku szeretettel fogadta az ovációt. Szíve melegével csüng vármegyénken; minden szava lelke őszinte vonzalmáról tett tarubizonyságot.

Az ünnepély szinte családias jellegű volt; olyan mint mikor a gyermekek üdvözlik atyjukat, a hol a

vérségi kötelék csak fokozza a szeretetet. A küldöttségek tagjai ragyogó arccal siettek tiszteletüket leróni, Gromon Dezső pedig meghatottan, könnyes szemekkel szorított kezét minden egyessel. Tudta mindenki és örök meggyőződése is marad mindenkinek, hogy szíve mily igaz érzelmekkel dobog a mi szűkebb körű hazánkért, Bács megyéért. Vérségi kötelék van közte és köztünk, mint egy családnak tagjai között; s ez a vérségi kötelék erős kapocsként fűzi őt is, minket is, közösen anyamegyénk szívéhez.

Excellens érdemein kívül ez a tudat tette az ünnepélyt az igaz tisztelet és szeretet ünnepévé.

Gromon Dezső a küldöttségeket folyó hó 11-én d. e. 11 órakor fogadta.

Bács-Bodrogh vármegye és Zombor sz. kir. város küldöttségeit (ezen küldöttségek tagjainak névsorát már közöltük, szerk.) Sándor Béla főispán vezette. Vojnits István főispán vezetése alatt megjelent Szabadka és Baja városok küldöttsége. Szabadka város küldöttségeinek tagjai voltak: Mamuzich Lázár polgármester, dr. Antunovich József, Vermes Béla országgyűlési képviselő, Pertich Mihály árvaszéki elnök, id. Vojnich Sándor, Varga Károly és Vojnich Simon tervényhatósági bizottsági tagok. Baja városé pedig: dr. Hegedűs Aladár polgármester, Dreseher Ede orsz. képviselő, Berényi Dániel, Szutrély Lipót és Schön Antal bizottsági tagok. Ujvidék város küldöttségét dr. Flatt Victor főispán vezette; a küldöttség tagjai voltak: P. Popovits István polgármagy, dr. Demetrovits Vladimir főjegyző, Schreiber O. Antal főkapitány és Barits Szv., Bruck Ferenc, Pressburger Gábor biz. tagok.

Gromon Dezső először a vármegye és Zombor, azután Szabadka és Baja, végül pedig Ujvidék város küldöttségét fogadta.

A főispánok, mint a küldöttségek vezetői, mindannyian lelkes beszédben üdvözölték az ünnepelt államtitkárt. Üdvözölték őt mint vármegyénk szülöttét s annak mindenkoron szóval egy, mint tettel, hű fiát s kérték egyuttal, hogy tartsa meg továbbra is jóindulata támogatásban az általuk képviselt megyét illetve városokat.

Gromon Dezső minden egyes beszédre egész elérkezényülve, szíve igaz érzelmeitől áthatottan a legszélyesebb hangon mondott köszönetet. Biztosította a küldöttségeket, hogy soha meg nem fog szünni a vármegye illetve a megjelent törvényhatóságok érdekeit szíven viselni s tőle telhetőleg mindig és mindenben támogatni.

A „BÁCSKA” tárcája.

A tóparti halászkunyhó . . .

*A tóparti halászkunyhó
Tetőtől le rozoga;
Elhagyottan áll magában,
A halász sem néz oda.*

*A szívem is egyedül áll,
Nincs ki vele törődnek;
A szerelem is került,
Lakatlanná lett már rég.*

*Halászkunyhó nádfedélét
Széjjel hordta a nagy szél;
Igyen tépett a szívem is:
Hisz benne csak vihar kél . . .*

. . . . Kálmán.

KERESZTÜL-KASUL EURÓPÁN.

Utí rajzok.
Irtá Passe-partout.
II.

— Elutazás. Bécs városa és népe. —

Utra készen, indulófélben valánk, midőn észreveszem, hogy Baedekerékét elfeledtem becsomagolni. E mulasztásnak pótlása nem esekély munkába került, mert a kitűzött utra szóló különböző utleírásoknak alig voltam képes helyet szorítani két kis bőröndünkben, mely utitársammal együtt összes podgyásunkat képezte az európai körutazásra; tapasztalt jó barátaink tanácsára ugyanis csak a leges-legszükségesebbeket vivők magunkkal, amiért ma is hálás vagyok, ennek köszönhetően azután, hogy a málbajegy megörzésén kívül utközben más gondom nem volt soha. Nincs kellemtlenebb, mint hosszabb utazáson az elkerülhetetlen izgalmon felül még a fejünk fölött vagy ülő-

helyünk alatt elhelyezett kézi táskákat folyton szemmel kísérni, avagy a menetrendben késsel-villával, pohárral is fölfegyverzett állomásokon, hol néhány röpké pere jut az üdülésre, vagy az étkező kocsiban arra a gondolatra ébredni, vajjon helyén maradt-e podgyásunk távollétünk alatt?

Igy is elég gondot adott a felsőkabát, meg az egy kötet utleírás, melyet utazásközben magammal vittem, hogy adott alkalommal az ut közvetlen céljaira nézve egy-egy tekintetet vehessek bele. És ezt igen hasznosnak tapasztaltam, mivel bármely pillanatban fölvilágosítást nyerhettem belőle, amikor utbaigazításra szorultam. Annnyira emlegetem ez utleírásomban Baedekerékét s Woerléket, hogy magam is tartani kezdek tőle, nehogy onnan aknázzam, amit leírni akarok; ez aggodalomra azonban nincsen ok, mert élményeimen s tapasztalataimon kívül még arra sem fogok kiterjeszkedni, hogy általános vonásokban leírjam az egyes látványos nevezetességeket; ezzel csak szaporítanám amaz utleírások számát, melyek csak az említett utikönyveknek többé-kevésbé sikerült kivonatolásai gyanánt jöhetnek számba. Ehhez semmi kedvem; azért csak azt írom itt, amit személyesen éreztem a nevezetességek láttára és amit önmagam éltem a külföldön. A keret s hátsó-tér megvan hozzá a nevezett terjedelmes utleírásokban; aki pedig sokallan a fáradságot, hogy ezeket felüsse s olvassa, az legyen szives engemet követni, vagy pedig induljon neki a nagy világnak, nem fogja megbánni soha.

Magyarország fővárosának folyton szépülő nagybodása egész érzelmvilágot keltett bennem, midőn a központi, most már keleti pályaudvarra kihajtottam; a nemzeti büszkeség s hazafias dicsőség fényes tűzijátékánál láttam a még ragyogóbbnak kinálkozó jövődőt. A nagy pályaudvar még növelé e biztos reményt: tíz év előtt még homokbuckák terültek el körülötte, melyekkel a szél a belvárosban járó-kelő közönséget is megismerteté, és ma már nemesak díszes paloták állanak helyükön, hanem mind jobban épül a Rákos is, melyen, a pályaudvar keleti irányának folytatásában, kissé jobbra, állott a templom — mint egy fáradhatatlan tudós barátomnak a millenium alkalmából Budapest főváros költségén megjelenendő műveiből kitűnik — melyben a rákosi királyválasztó ország-

gyűlések idején a rendek s karok istenitiszteletre gyülekeztek.

Maga a pályaudvar, mely tíz év előtt még kongott, ma már szűknek bizonyult az óriási mértékben szaporodó személyforgalom számára; a milleniumra majd aligha nem gondoskodni fognak arról, hogy a Dunán innen fekvő déli vidék forgalma a kibővítendő terenyvárosi pályaudvarba terelődjék, mert már is halálos veszedelemséll jár különösen a kiszállás, midőn jövő-menő vonatok közepette kell keresni a messzefekvő kijáratot.

Változatosság kedvéért a budai oldalon Győrnek utaztunk Bécsbe, mert a pesti oldalon fekvő, akkor még osztrák-magyar vasut vidékét már utig ismertük. Várakozásunkban nem esalatoztunk; amott nem látjuk ugyan a hatalmas Dunát, sem Visegrádot s Esztergomot, de a Vértes-, a Pilis- és Lajtha-hegység termékeny völgyei s szép magaslatai hosszabb s változatosabb panorámát nyujtanak a szemnek. Erről a vasutról egyébiránt szintén elmondhatjuk, hogy a magyarnak győzelmét jelenti az osztrákok gazdasági tulkapásai fölött; ennek kiépítésével törté meg Baross az osztrák-magyar vasutársaság monopoliumát Béccsel s általában a nyugattal való érintkezésünkben; de ez is egyelőre csak félig sikerült, mert Lajthán tul osztrák területen hosszú időn át a Győről jövő gyorsvonat nem talált közvetlen összeköttetésre Béccsel, vagy mint személyvonat cammogott tovább, nehogy a budapest-marcheggi osztrák-magyar vasut vonatai gyorsaságban felülmúlhasa. Erre jött azután az államosítás eszméje és ma már mindkét vonal a magyar állam birtokában van. Addig azonban az osztrák körök még azzal is iparkodtak ártani a győri vonalnak, hogy építéséről és a pályatest megbizhatóságáról kedvezőtlen híreket terjesztettek annyira, hogy sokan, állítólag a legmagasabb udvar is, ma sem merik használni ezt a vonalat, ha Budapestre utaznak. Ez egy esetből teljesen megismerhetjük osztrák szomszédaink politikáját, egyuttal azonban a magyar szívós kitartás sikeres előnyomulását az egész vonalon.

Ezzel lépten-nyomon találkozunk magában Bécs városában is: Magyarország és Budapest mindent önmagának és a magyar nemzet áldozatkészségének köszönhet,

Mai számunkhoz melléklet van csatolva.

Különösen meleg hangus szívből jövő volt a Sándor Béla főispán által lelkes eljenzések között mondott szép beszédre adott válasza.

Kiemelte abban, hogy ő is Bács-Bodrogh megye szülötte s mint ilyen kötelességének is tartotta ennek érdekében minden lehetőt megtenni; a kintitetésben, a melyben öfélése őt részesíté, osztályossá tekinté Bács-Bodrogh megyét is, amely őt ehhez segíté s igéri, hogy tevékenysége Bács-Bodrogh megye és Zombor szab. kir. város java érdekében soha meg nem fog szünni.

Szavait percekig tartó lelkes eljenzés követte, a melynek lecsillapultával Gromon Dezső elismerése s köszönete kifejezésül, de még az emlékezetért is, a különdítség minden egyes tagját egy-egy arcképével tisztelte és ajándékozta meg.

Ezután a különdítség minden egyes tagjával kezelt fogván, szívélyesen elbucszott.

Barthal József.

1833—1894.

Barthal József, a zombori takarékpénztár igazgatója tegnapelőtt este 7 óraker meghalt.

Nem jött váratlanul a szomorú hír, mert az orvosok már napok óta jelezték a katasztrófa bekövetkezését.

Mennél bizonyosabbá vált a szomorú valóság, annál igazabbá vált a fájdalom, melyet érzett mindenki, aki Barthal Józsefet, mint embert, mint takarékpénztári igazgatót ismerte.

Pedig alig van e megyében valaki, akinek vele, — mint egy tekintélyes intézet fejevel, — dolga nem akadt volna s aki ne tapasztalta volna puritán becsületességű munkáját s párját ritkító rendszeretét.

Ha voltak is talán ellenségei az életben, ennek oka mindig kérelhetetlen szigora volt.

Egész életcélja, munkásságának minden szála a legszorosabban összeforrott a zombori takarékpénztár felvirágztatásával.

Önzetlenül, melléktekinetektől menten, fiatal lelke egész hevével fogott hozzá 30 évvel ezelőtt a zombori takarékpénztár megalapításához, majd ennek megtörténte után gazdag élettapasztalatainak egész tárházát az általa alapított intézet megerősítésére szentelte.

Élt-halt az intézetért, kezdve attól a pillanattól, amidőn az első filléreket nagy nehezen összegyűjtötte, egész végső lehelletéig, amidőn e megye közönsége egy, milliókra rúgó forgalmu intézet lelkét gyászolja benne.

S épen azért, mert az övé az érdem, hogy egy pénzintézet eszméje tetet öltött, hogy ez az intézet már 25 év óta kiváló gazdasági, kulturális és kereskedelmi missziót teljesít, hogy általános bizalomnak örvend: kifejezhetlenül súlyos a csapás, mely elhunytával a zombori takarékpénztárt érte.

Ravatalát, melyet egy munkában eltöltött, sikerekben gazdag, mocskotalan élet dícsfénye övez, körülállják mindazok, — ellenség s barát egyaránt — akikben van érzék a valódi érdem előtt fejet hajtani.

Dicsőségre nem vágyott. Vágyainak neto-

vábbját az képezte, hogy becsülettel, pontossággal s erélyvel a vezetésére bizott intézetet felvirágoztassa s polgártársai közbecsülését magának kivívja.

Amennyire ember ezt elérheti, Barthal Józsefnek ebből még életében a teljes rész kijutott, emlékezete pedig még sokáig itt lesz közöttünk.

De mi Barthal Józsefet nemcsak mint takarékpénztári igazgatót gyászoljuk.

Tevékeny, sőt vezető férfia volt a városi közéletnek. Számos alkotásnak története az ő nevével van összekapcsolva. Csak a városi színházat, a kereskedelmi iskolát s az artézi kutat említjük fel. Mind a háromnak létesítésében az érdem főleg az övé volt.

Törvényhatósági bizottságunknak, — melyben, míg egészsége engedte, mindig tevékeny részt vett — kimagasló alakja volt; nem került szönyegre kérdés — különösen pénzügyi vonatkozású — melyben, sokszor irányadó szavát, ne hallatta volna.

Véleményéért szívós kitartással mindig helyt állt s a legtöbbször keresztül is vitte.

A politikai életben is jelentékeny és tevékeny szerepet vitt. Elnöke volt évek hosszú során keresztül a zombori szabadelvű pártnak; elnöke s egyuttal oszlopos közkatona.

A közvélemény zászlaja meghatva hajlik meg a kiváló férfiú ravatalánál s szomorú kötelességgel konstatálja, hogy ismét egy erőssel fogytak meg az erők sorai.

Barthal József halála igaz részvétet keltett az egész városban. A takarékpénztár, a kereskedelmi iskola, az olvasókör, a polgári kaszinó épületein, a takarékpénztár bérházán már a kora reggeli órákban kintitették a gyászlobogót. A sok ismerős és jóbarát már a tegnapi napon nagy számban kereste fel a gyászba borult özvegyet, hogy mély fájdalmát a részvét kifejezésével enyhítse.

Az özvegyen s rokonságon kívül legközvetlenebbül érintette a csapás a zombori takarékpénztárt. Az intézet választmánya már tegnap reggel ülést tartott a részvétnek és gyásznak méltó kifejezése céljából. Az ülésen Heindlhofer Róbert aligazgató meleg szavakkal hozza tudomására a választmánynak a nagy csapást, mely az intézetet Barthal József halálával érte; indítványozza, hogy az elhunyt igazgató érdemei a választmányi jegyzőkönyvben is megörökíttessenek, hogy az elhunyt zombori takarékpénztár halottjának tekintessék s a temetési költségeket az intézet viselje s hogy a választmány egy különdíjsége a részvényesek nevében mély részvétét fejezze ki az özvegynek. A különdíj tagjai voltak: Heindlhofer Róbert aligazgató, Czirfusz Ferenc, Mihályi János, Csarsch Sándor és dr. Balogh Ernő. Az indítványok egyhangulag elfogadtattak.

A zombori kereskedelmi iskola tanári kara Barthal Józsefnek, az intézet felügyelő bizottsága elnökének halála alkalmából értekezletet tartott, amelyen Zsulyevits Ernő, elnöklő igazgató megemlékezvén az elhunytól, mint a kinek kezdeményezése folytán az intézet létesült

Ausztria és Bécs ellenben mindig másokon élőködött. Akármerre lépünk, bármelyik muzeumba vagy tárlatba térünk, szemünkbe ölik a sok idegen származásu nevezetesség. Igaz ugyan, hogy London s Páris muzeuma is sok idegen tárgyat tartalmaznak, de ezt mind a hódító jogával szerették, mint a rómaiak a görög remekeket; Bécs ellenben ugy a nemzetközi, mint a magyar közjog ellenére gyarapodott különösen magyar eredetű tárgyakkal, mint arról méltó hazafias bankózással győződünk meg az egyes eszék és kir. tárlatokban. Így például meg azt a nagy metert is, mely az 50-es években az Eg jóvoltából a Királyhágon túl esett le, a bécsi udvari Naturalienkabinetbe belebbezte az osztrák, bizonyosan azon föltevésből, hogy ez is amolyan Rebellenhund, mint a Kufsteinba belebbezett magyar hazafiak.

Bécs számos monumentális épülettel bír, még sem mondható szép városnak; legszebb részlete a Burging és a fogadalmi templom környéke: e mellett a sok szobor és közterek érdemeinek kiváló említést, különösen az utóbbiakat vehetné mintakul Budapest, nem pedig a kaszárnyaszerű építkezést, mely Bécsben kiválóan divik és a körut legnagyobb részét annyira egyhangúvá teszi, hogy figyelemre sem érdemes; sőt az idegen, ha odatéved, csakhamar sietve elhagyja az épen nem kellemes illat miatt, melyet a Ring mögött közvetlenül folyó Wien patakja áraszt szét a környéken annyira, hogy csak zsebkendővel az orruk előtt vagyunk képesek a rajta átvezető monumentális hidakat nagyon is vegyes érzelmek közt behatóbban szemlélni, mert az alattuk a külvárosok miazmás szennyvizével lombán folydogáló s meg-megálló patak orrossavó gloriával veszi körül a hidakon álló osztrák történelmi hőseket és szenteket.

A Szent-István templom, az osztrák székes főváros eme legnagyobb nevezetessége, nem birt nagyobb esodálkozásra ragadni, pedig felmáztam a tornyába is, egész a kereszt alatt gubaszködő kettejű sas alá, amely fölborzongatott, kuszált tollaival mint a világ legfurább architektónikus disze kuporodik ott fenn a magasban, mintha görösk kiözönk a gyomrában lévő magyar s egyéb nem kevésbé nehezen emészthető cimereknél miatta. Egyébiránt olyan ez az István templom a tornyával együtt, mint az osztrák bírodalmi tanácsban képviselt országok s tartományok egyvelege, folyton tata-

rozni-foltozni kell rajta s azért soha sincsen építő-állványok nélkül, melyek a góthstílyú épületen olybá tűnnek föl, mint a szeplo meg a ragya valamely antik metszésű arcon.

Az osztrák főváros társadalma sokkal vonzóbb s változatosabb, ámbár valóságos bécsi típust csak a polgárság s nép körében lehet találni. Az udvari s a főnemesség sok tekintetben kizárólagos (exclusive) természetű, még a rangbeliek iránt is; ennek magyarázata abban rejlik, hogy sehol kerek e világon nincs annyi gróf s báró, mint itt, az ugynevezett Lakaien- s Beamtén-Adel (inas hivatalnok-főnemesség), mely az udvari vagy kormányzati alsóbb tisztségekben nyerte rangját, sokszor vajmi kétes érdemekért; ezt a régi hagyományos és nagybirtokos osztrák és magyar főnemesség olyformán nézi, mint a gazdag bankár a handlét vagy a telkes gazda a vályogvető cigányt.

Máskülönbön is nagyon elharapózott itt az arisztokratikus viselkedés; mindenki nagyságos és mindenkit, külömböz nélkül, a nemesi „von“ előnévvel szólítanak, ami sokszor nagyon mulatságos jelenetekre szolgáltat alkalmat; így magam is tanuja voltam a következő páros beszédnek:

— Guten Morgen, Herr von Wurstelstiel! mondja egy kék kötényes zöldségkutár a mellette elhaladó és Bécsben oly szokásos kutya-előfogott tulajdonosához.

— Ah! Grüss Gott, Herr von Küchenwarzer, wie geht's?

A nép azonban minden célzat nélkül használja ezt a címzést, annál rátartósabb a kis polgár, különösen az ősbécsi (Ur-Wiener), pedig legtöbbször a neve nagyon cseh hangzásu, amiről többször volt alkalmam meggyőződni, midőn a külvárosok utcáin séta közben szemügyre vettem a kisparosok s kiskereskedők cégtábláit; meg kell azonban vallanom, hogy a legtöbbször arca félreismerhetetlenül magán viselte a bécsi típusú bélyegét, ami legjobban tanuskodik arról, hogy a bécsi leányok mind elhódítják a bevándorlott nemzetiségeket és a második nemzedék már mit sem tud vagy mit sem akar tudni a családalapító idegen származásáról. Herr von Prohaska ép ugy, mint Herr von Prekvapil kifogástalan bécsi dialektusban, másat nem is tud, esküszik rá, hogy ő Ur-Wiener és „Reichs- und Residenz-Stadt-Bürger seit Adam's Zeiten“ (székes fővárosi polgár Adam apánk ideje óta).

(Folyt. köv.)

s aki az intézetnek kezdettől fogva mindenkor a legnagyobb pártfogója volt, oly érdemeket szerzett, melyek az ő nevét a tisztelet és hála által környezve a kereskedelmi középiskola történetében minden időkre fentartják — az intézet kegyeleténél az elhunyt érdemeihez méltó kifejezésül a következőket indítványozza: a tanári kar és az intézet növendékei az elhunyt ravatalánál, valamint a temetésén testületileg jelenjenek meg, az intézetre a gyászlobogó kitézessék, a temetés napján az előadások szüneteljenek, a tanári testület az elhunyt özvegyéhez részvétiratot intéz.

Az igazgató ezen indítványait a tanári testület egyhangulag elfogadta.

Eddig a következők küldöttek koszorút Barthal József ravatalára: Felejthetetlen férjemnek — Stefid, Kedves barátjának — Czirfusz Ferenc. Emlékl József — Latinovits Irén. Kedves és felejthetetlen Józsi bácsinak — Jorgovits család. Kedves Józsi bácsinak — Stefid és Béla. Szeretett barátunknak — Szemző Gyula és neje. Barthal Józsefnek — Heindlhofer Róbert. Szeretett sógoromnak — Gizella. Kartársunknak, Barthal Józsefnek — a zombori ügyvédek. A zombori takarékpénztár választmánya érdemes igazgatójának, — Barthal Józsefnek. A zombori takarékpénztár tisztikara — szeretett igazgatójának.

Barthal József 1833 ik évben február hó 22-én született Doroszlón. Atyja, Barthal József állami főérdező volt Doroszlón. Elemi iskoláit szülőhelyén végezte; már az elemi iskolában feltűnt ritka éles tehetsége, a mely mindig megszerezte számára az elsőseget. Később is, tanulmányainak folytatásakor, a gimnáziumban ugy, mint az egyetemen mindig az első és legjobb deákok egyike volt. Gimnázialis tanulmányait Pécssett végezte s jó sikerrel kiállván a vizsgákat, a pesti egyetemre ment fel juristának. A tudomány szomjaz ifju azonban külföldön is tapasztalatokat óhajtott szerezni s ezért a bécsi egyetemet is hallgatta egy éven át. Még tanulmányainak befejezése előtt töltött ki a szabadságharc. Barthal József, a ki ekkor alig volt még 15 éves, kardot kötött s a többi lelkes hazafival a baza védelmére sietett. Ütközetben is részt vett s a hadnagyi rangot kapta meg. A szabadságharc lezajlása után baza jött Doroszlóra s néhány év múlva a közpályára lépett. A Bach-korszakbeli zombori pénzügyigazgatósághoz nevezték ki fogalmazógyakornoknak. Itt működött 1860-ig, a mikor hivatalból áthelyezték az akkori temesvári főispán mellé főispáni titkárnak. Ezen minőségben azonban csak egy évig működött. Léköszönt s 1861-ben Zomborba jött s itt mint ügyvédjelölt szerepelt. A következő évben, 1862-ben, nül vette horthi és rigyiczai Kovách Stefániát. 1863-ban megszerezvén az ügyvédi diplomát, ügyvédi irodát nyitott s ebbeli praxisát 1868-ig folytatta. Ebbe az érbe esik a zombori takarékpénztár megalapítása. Ezen intézet megalapítása az ő nevéhez fűződik; az ő lelkes buzgólkodása, fáradszatos tevékenysége teremtette meg a zombori takarékpénztárt. A megalakuláskor megválasztották igazgatónak. Ritka lelkiismeretességgel töltötte be hivatalát; önzetlenül szolgálta az intézetet s kiváló szakértelmű folytán az intézet jelenlegi virágzása a buzgó tisztár mellett első sorban az ő érdeme. Mint takarékpénztári igazgató nem szünet meg városunk társadalmi életében is tevékeny szerepet játszani. A munka embere volt a szó legszorosabb értelmében; munka közben, a takarékpénztári igazgatói helyiség irásztala mellől döntötte a kórügyba a betegség. Csak rövid ideje, hogy felejthetetlen munkásságának elismerésé-kép a takarékpénztár 25 éves fennállásának ünnepe-n nemcsak a takarékpénztár, hanem az egész város lelkesen, az igaz elismerés hangján üdvözölte. A munka megteremté gyümölcsét, a sors azonban ugy intézkedett, hogy neki nem jutottott osztályrésztül a gondtalan pihenés.

A család a következő gyászjelentést adta ki:

Özvegy Barthal Józseféé szül. horthi és rigyiczai Kovách Stefánia, ugy a maga, valamint az alulirt rokonság nevében megtört szívvel tudatja szeretet és felejthetetlen férjének Barthal József köz- és váltó-ügyvédnek, a zombori takarékpénztár igazgatójának, Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsági tagjának a halotti szent-ségek ájtatos felvétele után, munkás élete 62-ik évében, e hó 11-én este 7 és fél óraker történt gyászos kimulást. A drága halott földi maradványai f. hó 13-án d. u. 3 óraker fognak a halottas házánál a r. kath. szertartás szerint beszenteltetni s onnan a Szent-Rókus sirkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise áldozat a felejthetetlen halott lelki üdvéért e hó 15-én d. e. 9 óraker fog a helyi r. kath. templomban az urnak bemutatni. Zombor, 1894. évi november hó 12-én. Legyen áldva drága emléked! Özv. temesi Schiller Zsófia sz. Barthal, mint testvér. Temesi Schiller Zsófia férj. Andersen, temesi Schiller Károly, pénzügyi segédtitkár, temesi Schiller Erzsébet férj. Jorgovits, mint unokahugai és öcsese. Özv. horthi és rigyiczai Kovách Gizella, sógorón. Horthi és rigyiczai Kovách Irma férj. Augustiny, horthi és rigyiczai Kovách Jozsefn férj. Deák, horthi és rigyiczai Kovách Béla, horthi és rigyiczai Kovách Stefánia, kisbaári Kiss Ernő, mint unokahugai és öcsesei.

A zombori takarékpénztár tisztviselőikara a következő gyászjelentést adta ki:

A Zombori Takarékpénztár választmánya mély fájdalommal tudatja Barthal Józsefnek, a zombori takarékpénztár megalapítójának s 25 év óta szeretve tisztelt igazgatójának, sikerteljes munkában töltött életének 62-ik évében, e hó 11-én este 7 és fél óraker történt gyászos elhunytát. Az elhunyt földi maradványai e hó 13-án (kedden) délután 3 óraker, a Zombori Takarékpénztár épületéből, fognak a r. kath. szertartás szerint a Szent-Rókus sirkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise-áldozat e hó 15-én reggel 9 óraker fog a helybeli r. kath. templomban az urnak bemutatni. Zombor, 1894. évi november hó 13-án. Áldás emlékére! Áldás a kézre, melynek minden munkája a Zombori Takarékpénztáré volt!

Ujdonságok.

Személyi hír. Sándor Béla főispán Budapestről a ma reggeli vonattal visszaérkezett városunkba.

Séley bucsuja. A kuriai tanácselnökké kinevezett Séley Sándor királyi táblánk volt elnökének

Melle

bhelyét a kir. tábla v. Bernáth Géza tábla bucsuzása a tábla történt meg, mivel a így óhajtott. A bíment hozzá, mindős. A volt elnök a napj

Áthelyezés. ter dr. Badies Péter újvidéki főgymnasia reáliskolától a baza helyezte át s egyuta vezetésével,

Hermann O dége volt városunk függetlenségi párt elnátall városunkba továb utaztak Szeg — egy nagyobb szá s e munkájához országbán. Nalunk halászatát. Hermann halászat megtekintés látogatta. Városunk Sándor tiszteletére v

Hírek az u kai ügyvédi kamará itéletével Milassin fegyelmi vétség ma latától valo felíttege 1894. évi november 1895. évi november

Helyettes tárnál. A tak tartott választmú igazgatói teendő közgyűlésen leend 23. §-a értelmébe bizatik meg. Az az alapsz. értelm aki a legutolsó v

kapta. Minthogy a szavazatmaxim aligazgatói állás döntetett el. Szá valaki az aligaz nevet huztak ki: ifj. Husveth Istvá sorrend szerint j

Szabadka vényhatósági bizt közgyűlésen egyta Dezsőt jubileuma a vözi. E határozat István főispán v Budapestén és üdv

Pályázat. ság egy évenkenti primása-fele alapít nak szegény örne december hó 25-ig kiegészítő parancs

Pályázat kir. törvényszeknel 2 hét.

Szabadka terének. Szabad mesternek a mult lélen jegyzőkönyv lomból, hogy a p város élen, a melz érdekeinek előmo

A .Tanító tanítók házara a gy 4725 frt gyült os 2294 frt pedig fea zül, mint bennülé ket: Wahl Ignác kunbajai plebános orvos 2 frt, hódá jövedelme 50 frt, 268 frt, Mayer Bé frt, Kleiner Lajos frt, Tiszavideki tu vidéki tanító-egylet egylet pénztára 10

Színház szinigazgatónak a megkezdeni előad Thalia papjai meg 13-ika van. Ugy h Mészáros Kornéli már a rapokban v

Uj virilist sorában a követke földbirtokos, Hag Béla főispán, Kort Bibra Frigyes nyu miniszteri tanács gamy Károly (meg menthal Janos (né Gy. Miklós.

Az apaca tisztelendőenemes mai névpapján tál tegnapi délután e nagytermében s üdvözölték a szer alsó és két felső

Halalozá kedő, vasárnap és

Az uj v teljesen be van r a napokban leir hozván, hogy m Az első vásár a rülből 13—140

Melléklet a „Bácska“ 90-ik számához

helyet a kir. tábla vezetésében az új elnök kinevezéséig Bernath Géza táblai tanácselnök tölti be. Az elnök bencsusa a tábla bírói kartól a legnagyobb csendben történt meg, mivel az elnök ezt gyengélkedése miatt így ohajította. A bírói kar testületileg bucsu-tiszteletére ment hozzá, mindössze ebből állott az elválás aktuusa. A volt elnök a napokban utazik el Szegedre.

Athelyezés. A vallás- és közoktatásiügyi miniszter dr. Badiés Ferencet, a ki hosszabb ideig volt az újvidéki főgymnasiumnál tanár, a budapesti V. ker. reáliskolától a budapesti II. kerületi főgymnasiumhoz helyezte át s egyúttal megbízta ezen intézet ideiglenes vezetésével.

Hermann Ottó Zomborban. Érdekes vendége volt városunknak a napokban, Hermann Ottó, a függetlenségi párt elnöke és neje pénteken a déli vonattal városunkba érkeztek s szombaton a déli vonattal tovább utaztak Szegedre. Hermann Ottó — hír szerint — egy nagyobb szabású természetrajzi munkán dolgozik s e munkájához adatok gyűjtése céljából utazik az országban. Nálunk is megtekintette a Ferenc-szobor helyét. Hermann Ottó Apatinban is volt az ottani halászat megtekintésére; ott egyúttal rokonait is meglátogatta. Városunkban való időzése folyamán dr. Pataj Sándor tiszteletére vacsorát adott.

Hírek az ügyvédi kamarából. A szabadkai ügyvédi kamara közzé teszi, hogy a m. kir. kuria ítéletével Milassin József ó-becsei lakos ügyvédet, felelősi vétség miatt egy évre az ügyvédség gyakorlatától való felfüggesztésére ítélte és ezen ítélet hatálya 1894. évi november hó 15-ik napján veszi kezdetét és 1895. évi november hó 15-ik napjáig tart.

Helyettes igazgató a takarékpénztárnál. A takarékpénztárnak tegnap reggel tartott választmányi ülése kimondotta, hogy az igazgatói teendőket — az igazgatók a jövő közgyűlésen leendő megválasztásáig — az alapsz. 23. § a értelmében Heindlhofer Róbert aligazgató bízik meg. Az aligazgató helyében ily esetben az alapsz. értelmében azon választmányi tag lép, aki a legutolsó választáskor a legtöbb szavazatot kapta. Minthogy több választmányi tag van, kik a szavazatomaximumot egyformán elnyerték, az aligazgatói állás ezek között sorshuzás által döntött el. Számba véve az eshetőséget, hogy valaki az aligazgatói állást el nem fogadná, 3 nevet húztak ki: Sándor Béla, Thum Vince és ifj. Husvéth István vál. tagok neveit, kik a fenti sorrend szerint jogosultak az aligazgatói állásra.

Szabadka és Gromon. Szabadka város törvényhatósági bizottsága a múlt héten tartott rendes közgyűlésén egyhangúlag elhatározta, hogy Gromon Dezső jubileuma alkalmából szintén küldöttségel üdvözlje. E határozat értelmében a küldöttség dr. Vojnits István főispán vezetése alatt e hó 11-én fenn volt Budapestre és üdvözölte a jubiláns államtitkárt.

Pályázat. A cs. és kir. 4. hadtestparancsnokság egy évenkénti 8 frt 40 kros „Magyarország érsek-primása“-féle alapítványra pályázatot hirdet. Pályázhatnak szegény őrmesteren aluli katonák árvái folyó évi december hó 25-ig. Közlebbi értesítést ad a 23. hadkiegészítő parancsnokság.

Pályázat. Pályázat van hirdetve a zombori kir. törvényszéknél jegyzői állásra. Pályázati határidő: 2 hét.

Szabadka város elismerése polgármesterének. Szabadka városa Mamuzsich Lázár polgármesternek a múlt héten tartott törvényhatósági közgyűlésen jegyzőkönyvi köszönetet szavazott abból az alkalomból, hogy a polgármester immár 10 év óta áll a város élén, a mely idő alatt a város kulturális és anyagi érdekeinek előmozdítása körül kiváló érdemeket szerzett.

A „Tanítók háza“. A Kalocsán felállítandó tanítók házára a gyűjtés szép eredménnyel folyik. Eddig 4725 frt gyűlt össze és pedig 2431 frt készpénzben, 2294 frt pedig felajánlott összegben. Az adakozók közül, mint bennünket érdekeltek, kiemeljük a következőket: Wahl Ignác rigyicai tanító 20 frt, Vojnits Dániel kunbajai plébános 100 frt, Szentjóni Károly garai állatorvos 2 frt, hódásági ifjuság műkedvelői előadásának jövedelme 50 frt, bács-kula-vidéki tanító-egylet pénztára 268 frt, Mayer Béla egyházmegyei főtanfelügyelő 500 frt, Kleiner Lajos kalocsai papnövevényi kormányzó 100 frt, Tiszavidéki tanító-egylet pénztára 500 frt, Zomborvidéki tanító-egylet pénztára 500 frt, Bajavidéki tanító-egylet pénztára 100 frt.

Színház Zomborban. Ifj. Polgár Károly szinzigazgatónak a szerződés értelmében e hó 15-én kell megkezdeni előadásait a zombori színházban. Azonban Thalia papjai még késnek, pedig ma már november 13-ika van. Ugy halljuk, hogy a primadonna Gyarmatiné Mészáros Kornélia ez idő szerint beteg, de fölgyógyulása már a napokban várható.

Uj virilisták. A város jövő évi virilistáinak sorában a következők új neveket látnak: Fernbach Péter földbirtokos, Hagelmann Lajos gyógyszerész, Sándor Béla főispán, Kozma László ügyvéd orsz. képviselő, báró Bibra Frigyes nyug. honvédezésre és Ambrozovits Béla miniszteri tanácsos. Kimaradnak a következők: Esztergály Károly (meghalt), Gräber Lajos, Frey Imre, Blumenthal János (meghalt), Dzsinitz István és Vukicsevit Gy. Miklós.

Az apácázárda ünnepe. Mária Sztaniszlava tisztelendőnőnek, a helybeli apácázárda főnöknőjének, mai névnapiját ünneplik a kis leányok. Ez alkalomból tegnap délután egy kis szindarabot adtak elő a zárda nagytermében s e mellett versek szavalásával és énekkel üdvözölték a szeretett főnöknőt. Ma a zárda mind a hat alsó és két felső osztályában vakáció van.

Halálozás. Utvits Pál földbirtokos és borkereskedő, vasárnap és hétfő közti éjjel elhunyt.

Az új vásártér. Az új állatvásártér immár teljesen be van rendezve. A kereskedelemügyi miniszter a napokban leírt ez ügyben a várososhoz, tudomására hozván, hogy most már az állatvásárok ott tartandók. Az első vásár a pénteki hetipiac alkalmával lesz a körülbelül 13—14000 frtos berendezésű új vásártér.

Merelli ur. Jött a városunkba valami Merelli ur, óriási falragaszokkal, rettenetes reklámmal azt hirdette, hogy ő a világ első búvésze. A közönség költöttek állott s a vasárnapi előadáson zsufolva megtöltötte a színházat. Nagy reményekkel kíváncsian várták a produkciókat. Tagadhatlan, hogy láttunk egypár ügyes mutatványt, de ezek is olyanok voltak, aminek nagyon, nagyon sokszor produkáltak itt Zomborban. Ujat vagy valami különösét Merelli, a búvész nem produkált, perze mert nem tud. A speciális találmánya egy nőnek eltűnése, az meg pláne olyan eseten valami, amit egy jó izlésű búvésznek intelligens közönség előtt produkálni legalább is vakmerőség. Szerencse, hogy a mi közönségünk olyan béktűrő, jó és csendes közönség. De nem is mer Merelli ezzel a produkcióval Amerikában fellépni. Ott ugyancsak megynchelnek. A közönség csalódva távozott haza. E fajta látványosságokból nem igen kérünk többet — s reméljük is, hogy Merelli ur ezután messze elkerül bennünket, mert az az egy dolog bizonyos, hogy majd csak az üres pályók és padok fognak ásitozni szellemes mutatványai közben.

Ezüstmennyegző. Halupka József, zrinyi-utcai puskműves tegnap, november 12-én, ünnepelte meg boldog házasságának 25-ik évfordulóját.

A piccolo regénye. Kohrhammer Péter feje fölött már a 17-ik tavasz is elvirult, de azért csak alig egy csöppnyi gyerek maradt s a pincérségre lévén bajlana, „piccolo“ maradt a 17 tavasza dacára is. Hanem azért a gyerekertermében nagy gonoszág forrt. A napokban föltűnően viselkedett, lumpolt, sok pénzt is láttak nála s a mikor a gazdája, Huck Ede vallatni kezdte, zavartan válaszolt. Előadta, hogy a pénzt az udvarostól kapta, majd hogy kártyán nyerte, de a pénze nagy részére nem tudott fölvilágosítást adni. A rendőrség azonnal pártfogásába vette a reményteljes csemétét és akkor kiderült, hogy ő csakugyan kapott 20 frtot a Huck Ede udvarostól Rancsák Jánotól és úgy csakugyan nyert a kártyán is, de hosszú vallatás után bevallotta azt is, hogy amint egy éjjelen hazafelé baktatott, egy ittas alvó embert (P. M. zombori kocsmáros) látta a korzó egyik padján aludni. Ocasio facit furem... Az alvó embert kizsebelte, elemelt 70 frtot a pénztárcájából. — Kiderült, hogy Rancsák János bajtársa hasonlókép cselekedett egy verébázi rendőrrel s annak a pénzéből kapta ő a 20 frtot. A piccolo és Rancsák gonosztevő kezeit egymáshoz láncolva, szuronyos rendőrök kísérték a jómadarakat az ügyészségre.

Mármarosiak kérelme. Az ország különböző vidékéről sűrűen érkeznek a várososhoz kérelmek, hogy egyik vagy másik tüzkarosult községet, ezt vagy azt a jótékony egyület, szoboralapot stb. segélyezze a város. Most megint Mármaros megye fő- és alispánja panasolja, hogy a megyebeli szegény népek kenyerét elvette a kolera. Tutajozással kereste meg eddig s most azt be kellett tiltani; inséghen volt már a nép, mikor nagy felbőszakadások elárasztották a folyókat, a folyók meg a völgyeket. Kenyeret kérnek tehát a sorsdülözötteknek.

Legett község. Usztye árvmegyei község a nyáron legett. Árvmegye alispánja a károsultak részére segélyezést kért a mi városunktól is. A közgyűlés 10 koronát szavazott meg. Most a szegény község panasolja el hosszú instanciában a nyomorát és kéri a várost, segítsen rajta. Csakhogy ily kérvények oly szápon érkeznek, hogy a város képtelen megfelelő mérvben áldozni. Szegény Usztye tótjai is aligha kaphatnak még valamit, annyira igénybe van véve ily címen is a város pénztára.

Vadászkirándulások. A zombori nimródok egy jó része szombaton Sztapáron áldozott a vadászszentvédelnyek. Sztankovits Lázár sztapári földbirtokos hívta őket meg s egész napi eredménydus vadászat után vendégszerető házában fényes lakomát rendezett. A vadászok egy része Baky Elek járásbírói jegyző meghívására Kis-Körösre utazott szintén vadászatra.

Nyertes agár. Mint értesülünk, Szemző István „Sátán“ nevű agara, a Szabadkán, vasárnap tartott versenyen az első díjat (egy billikom) megnyerte.

Borban az igazság. Bezdánban f. hó 9—10-ike közti éjjelen — mint levelezőnk írja — Grosz Antal koresmájában több parasztember mulatozott, s midőn a rámpás már dolgozni kezdett bennük, egyikük, valami Tibor Simon boldoyai — baranyai — lakos, hangosan kikiabált a koresmából, hogy ő „a bezdáni határból ma 6 kéve kukoricaszárat lopott.“ A rendőrfőjárt ép e percben cirkált arra s a rendőrzet hálhatta is az utóbbi szavakat, tehát bement s kérdőre vonta a mulatozókat, hogy melyik is az a híres lopó? Erre aztán kiderült, hogy Tibor Simon, a vele lévő társával Vince Simon sepei — baranyai — lakossal már több ízben loptak a bezdáni határból kukoricaszárát. Az ezuttal ellopottakat a koresma udvaron lévő kocsijukon meg is találta a rendőrség, mire másnap reggel mindkettőjüket a bűnjellekkel együtt szépen be is kísérték a zombori járásbíróhoz, hogy ott elmékedjenek arról az igazi „közmondásról, „ne járj szám, nem fáj fejem.“

Exaritsot elfogták. Közöltük már, hogy a hirhadt betörőt, Exarits Jánost Győrött elfogták. Exarits annyira ügyes tolvaj hirében áll, hogy sokan nem akartak az elfogatási hírek igazat adni. A hir azonban tényleg megfelel a valóságnak, amennyiben a székesfehérvári törvényszék értesítette már a szegedi kir. törvényszékét az elfogatás megtörténtéről.

Ísmét lopás. Bezdánban — mint levelezőnk írja — alig mulik el nap lopás nélkül, de szerencsére a szemfüles rendőrségünk nagy gyorsan mind kideríti. Csak fentebb adtunk hirt egyik lopásról s most már a másikról kell referálnunk. Folyó hó 10-én reggel ugyanis Mészáros Pál határeszós a városba jövet talákozott Karasz József nével, aki közölte vele, hogy 4 lánykát látott, amint Bosnyák János községi jegyző fölédjen zöldséget és káposztát szedtek. A határeszós legott visszament a színhelyre, de ott már nem talált egyebet, mint egy pamut fejkendőt. E csekély nyomon aztán, a községi rendőrséggel véltelve, megindították a nyomozást s hamarosan rá jöttek, hogy a kendő Ficza János bezdáni napszamos 12 éves orsz. lányáé. A lánykát nyomban vallatóra fogták s kiderült, hogy Pinter Orsze, Bóni Verona és Závör Éva — mind 12—13 éves leánykák — társaságában, csakugyan loptak 4 zsák káposzta és zöldségféléket, mint maguk is bevallották... télire valónak. A szép reményekre jogosító cseméket bekisérték a zombori járásbíróhoz.

Mit akar a Látogatók lapja? Mindenek előtt mi az a Látogatók lapja? Hát kérem ez egy három nyelven (francia, magyar és német) megjelenő folyóirat, amely a főbb vasuti vonalak kupéiban ingyen olvasható és amely irásban és képekben ismerteti az ország egyik-másik vidékét. Ennek az újságnak a szerkesztősége azt írta a városnak, — már régebben — hogy küldjön neki vagy 300 forintokat s akkor Zombort bemutató képekben és irásban. A város hallgatott, mire a szerkesztőség újra meg újra bekopogtat és legujjában azt írja, hogy még november folyamán fog megjelenni a vármegye ismertetése s ha rögtönösen pénzt nem kap, hát Zombor ismertetése boszúból képek nélkül jelenik meg és pedig csak egy pár sorban. És a város még erre is hallgat.

Apagyilkos — szabadlábos. Emlékezni fognak még olvasóink bizonyára, hogy ez év nyarán — mint annak idején megirtuk — Mirity Novák ó-szivaci lakos civódás közben atyját agyonitította s aztán önként jelentkezett az ügyészségnél. A zombori törvényszék Mirity Novákot halált okozó súlyos testi sértés miatt 3 évi fegyházra ítélte. Mirity felebbezése folytán az ügy a szegedi kir. ítélőtáblához került, mely a napokban kelt ítéletével Mirity Novákot önvédelem címen felmentette s szabadlábúra való helyezését elrendelte.

Esküvő. Klapotivai Pogány Béla vajda-hunyadi szolgabíró e hó 5-én vezette oltárhoz Baján Springer Margit kisasszonyt.

Az adókiivetés. Az egyenes adókiivetésének alapjául szolgáló előmunkálatok és tárgyalások megindításának időpontja immár elkövetkezvén, a pénzügyminiszter megítette már az adókiivetés gyors és alapos eszközésének biztosítására szükséges intézkedéseket, nevezetesen megjelölte s kitűzte a bevallási határidőket s megállapította a munkatervet, melyet az adókiivetés fogantatására nézve az arra hivatott közegeknek szem előtt tartani és követni kell. A miniszter fölívja ennek kapcsán a pénzügyigazgatóságokat, hogy azon intézkedésekről, melyeket az adókiivetés megindítása iránt tesznek, a közigazgatási bizottságoknak tüzetes jelentést tegyenek s a jelentések másolatait hozzá terjesszék föl.

Pályázat. Pályázat van hirdetve az ó-becsei kir. járásbírósnál irnoki állásra.

Esküvő. Limbek Pál hegyesi segédjegyző szombaton esküdték örök hűséget Cziráki Ilonka kisasszonynak.

Önkéntes tüzoltó- és mentő-egyesület. Adán önkéntes tüzoltó- és mentő-egyesület van alakulóban. Az alakuló gyűlést ma tartják meg.

Az ideai farsang. A táncedvelő fiataloság és a mulató kedvű urak örömmel vehetik tudomásul az ideai farsang tartamát. A kalendárium szerint ugyanis az ideai farsang 51 napig fog tartani.

Névmagyarosítás. Einpigner Pál bajai lakos vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel Könyves-re változtatta meg.

Műkedvelői előadás. A bajai kath. legényegylet e hó 18-án a „Bárány“ színházi termében műkedvelői előadást rendez. Színre kerül „Az ördög párnája“.

Lopás. Muzslai András moholi lakostól f. 3-án éjjel elloptak 4 drb hízó disznót 70 frt értékben és 7 drb pulykát 14 frt értékben. Az ismeretlen tolvajokat keresik.

Uj postahivatal. Gyulafalván november hó 16-án új postahivatal lép életbe. Közönséges és ajánlott levelek, 500 frtig a belföldre pedig a nemzetközi egyezményben megállapított összegű postautalványok, utánvételek és postai megbízások, pénzes levelek és csomagok, egyáltalán levél- és kocsipostai küldemények fölvetéssel, kézbesítésével, kifűzetésével, illetve közvetítésével fog foglalkozni és működni fog egyúttal mint a postatakarékpenztár közvetítő hivatala is.

Öngyilkos tanító. Kirilovits Milán ó-becsei gör. kel. elemi iskolai tanító öngyilkossá lett. Kétszövű vadászfegyverével lötte magán agyon. Öngyilkosságának oka ismeretlen. Temetése szombaton nagy résztvét mellett ment végbe.

Színészet Ó-Becsén. Jakabfy Gábor szinzigazgató társulata, mely a vidéki jobb társulatokhoz tartozik, december hónapban kezdi meg előadásait Ó-Becsén.

Talált eb. Veprovácson múlt hó 25-én egy 36/1892. számú és állítólag Zombor városi ebbárcával ellátott 1½ évesnek látszó fekete szőrű kóbor eb elfogatott s igazolt tulajdonosa azt a községi jegyzőnél Veprovácson díjmentesen átveheti.

Borzasztó halál. A szülői gondatlanságnak ismét iszonyu következményeiről írunk Zentről. Huszár István ottani lakos Péter nevű másfél éves kis fia, míg anyja a konyhából kiment, a mosáshoz készített forró vízbe esett s mire anyja visszajött, már meghalt, a szószoros értelmében megfőtt.

Színészet. Ujvidéken Kömlei Gyula és Zoltán Gyula szinzigazgatók szintársulata e hó 8-án kezdette meg előadásait.

Névmagyarosítás. Kráhl Géza Antal bajai lakos vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel Királyra változtatta meg.

Nem lesz postás-uniformis. A kereskedelemügyi miniszter tervbe vette, hogy a postatiszteket uniformissal látja el. A terv már-már megvalósult, amennyiben a miniszter már érintkezésbe is lépett egyik-másik uniformis készítővel. A dologból azonban nem lesz semmi. A miniszter ugyanis legujjában elejtette a tervet azon okból, mivel meggyőződött, hogy az új uniformis beszerzése sok költséget okozna a postásoknak.

A náthások figyelmébe. Ebben a novemberi nyirkos, ködös időben bizony alig van ember, aki nem náthás. Aktuális dolognak tartjuk hát megismertetni azt az orvosságot, amit egy német tudós eszelt ki. A német tudós neve dr. Kerris s gyógyszerét a következőképp írja le: A náthás ember öntson kevés gabonapálínkát a tenyerébe és azt szivja föl az orrába. Eleinte égetni fogja az orrát, de aztán beáll abban a jótékony szárazság. Ha a nátha tünetei: izgékonyosság az orrban, trüsz-szentési inger, nedvesség áll be, akkor ismételni kell a pálinka fölzipantását. Harmadszori próbálkozás után okvetlenül elmarad a nátha.

Körözés. A zentai kir. járásbírószág lopás vétsége miatt vádolt Schönberger István és Vinkó János nevű egyéneket köröztet. Schönberger István bajai illetőségű, 32 éves, nőtlen, közép termetű, hosszas arcu, fekete szemű és szemöldökű, barna bajuszu, borotvált

szakály, róm. kath. — Vinkó János madarasi születésű, cipész, nős, 37 éves, róm. kath., középszerű testalkatú, hosszas arcu, egészséges arcszínt, sárgás szemű, barna szemöldökű, szőke bajszu, magas homloku, barna hajú, 4 foga hiányzik, hegyes állu, beszél magyarul, németül és dalmátul, különös ismertető jele: álla alatt sebhely.

6% helyett 5%. Az igazságügyminiszter egy kis, 5 §-ból álló törvényjavaslatot terjesztett be a képviselőház elé a törvényes kamatláb leszállítására vonatkozólag. E javaslat szerint ezután a bíróság ezentúl csak 5%-os kamatot állapít meg oly esetekben, ha a kamat nem volt kikötve, vagy ha ki is volt kötve, de a mértéke nem volt meghatározva.

Disputa. Mihály bácsi dorozsói ember, ellenben Gergő bácsi szintén dorozsói ember. Ennélfogva Gergő bácsi fölteszi a kérdést:

— Mongya ken, Miháj, télnek télebb-e a hideg, vagy hogy nyárnak nyárabb-e a meleg?

Mihály előbb fölragott egy földkupacot az uton, ahogy mentek s azután szabad véleménynyilvánításba kezdett.

— Mán Gergő — szólta a Mihály — télnek csak télebb a hideg, mint nyárnak nyárabb a meleg, mert télön befagy a Duna vize, de nyáron nem forr föl.

— Hm — mondta Gergő és hazaérve szalonnát evett.

Közegészségügyek előadója. Fölmerült az a kérdés, vajjon nem lenne-e jobb, ha a törvényhatóságoknál a közegészségügyek előadásával a tisztí orvosok biztatnának meg. Eddig mi nálunk, mint a legtöbb törvényhatóságnál is, a rendes referensek adták elő az ily természetű ügyeket is, de némely törvényhatóságnál már a tisztí orvosok referálják azt. A főispán fölhitva polgármesterünket, hogy szintén vegye fontolóra a kérdést és intézkedjék a saját hatáskörében s esetleg — amennyiben szükséges — a szervezési szabályrendelet módosítása iránt is intézkedjék. Tehát legközelebb bihetőleg már dr. Vadas, avagy dr. Poppovits rendes referensek lesznek.

Szürke köpönyeg a hadseregben. A hadügyminiszter már tavaly kísérletet tett egyes ezredekkel, hogy miképp válnék be, ha az eddigi köpönyeget a tereppel teljesen egyszínű szürkével cserélné föl. A kísérlet úgy látszik, bevált, mert most már lassankint ellátják vele az egész hadsereget. A budapesti hadtestparancsnoksághoz meg is érkezett már a hadügyminiszter erre vonatkozó rendelete.

A magyar biztosítási jog reformja.

A Szilágyi Dezső igazságügyi miniszter által, a miniszterium illető szakértőinek közreműködése mellett, készített törvényjavaslat, mely a magyar biztosítási jog reformját célozza, legközelebb egy szaktanácskozási tárgyat fogja képezni. A magyar kormány aztán minél előbb napirendre tüzetni és siettetni szándékozik ennek a biztosítási törvényjavaslatnak és a hitelszövetkezetekről szóló törvényjavaslatnak is, a parlamentáris tárgyalását. A Magyarországán működő szolid biztosítótársaságokra nézve a biztosítási jog reformja ép oly előnyös lesz, mint a magyar takarékos közönségre.

Az alaki jog reformja a biztosítás terén azonban csak akkor ér el teljes sikert a biztosítás előmozdításában, ha azok a társaságok, melyek más országokból erednek, Magyarországon teljes önálló igazgatóságot és szervezést létesítenek, mint pl. a monarchia egyik legrégebbi és legszolidabb társasága, az Assicurazioni Generali tette legelőször és tartósan biztosította a magyar állam területén egészen autonóm üzletében. A társaság ez által magyar lett. Ezt a példát mind ama társaságoknak követniök kellene, melyek a külföldről jöve, Magyarországon letelepedtek. Akkor aztán ép úgy, mint ennél a rég kipróbált biztosító-társaságnál, melyek e minta szerint megfelelően, a magyar közvélemény kategorikus követelésének, járnak el, a magyar takarékos közönség napról-napra inkább fordul a megbízható takarékosági rendszer felé az élet- és járadék biztosítás minden alakjában. Ez igen fontos politikai érdek is. Magyarország épen a mostani gazdasági fellendülés e korszakában nem nélkülözheti a finansziális óvatosság elvét, a mely legzseniálisabban a biztosítási intézményben találja meg gyakorlati megvalósulását. A takarékosági érzék tovább nevelésére és fentartására Magyarországon tehát aktuális politikai érdek is a biztosítási jog reformja és a Magyarországon működő biztosítótársaságok prosperálása.

A reformnak pedig nemcsak a törvény paragrafusaiában kell kifejezésre jutni, hanem abban is, hogy, mint az idézett példánál, a vezetés egész Magyarországon elismert pénzügyi és biztosítási szaktekintélyek kezeiben a közönség feltétlen bizalmát bírja és megérdemlje. E példa követése szükséges kiegészítése a biztosítási jog reformjának. Együttal hatalmas tényező ez a nélkülöz-

hatlen, de gyakran elhanyagolt propaganda részére a biztosítás népszerűsítése javára.

Jelentés a szérummal való védő- és gyógyító-módokról.

Nagyságos alispán ur!

Az 1894. szeptemberi budapesti nemzetközi kongresszuson és a német természettudósok és orvosok bécsi 66. gyűlésén oly feltűnést keltett, difteritisz elleni szérumoltásokról bátorokodok beható jelentést tenni, egyrészt az irodalom, másrészt személyes tapasztalataim alapján.

I. A szérumkérdés rövid története.

A vérsavóval való gyógyításokat legelőször Behring alkalmazta, noha már előtte némely angol tudósok a vérsavó jelentőségét kiemelték. A bécsi német gyűlésen kijelentette, hogy az állatokon tett kísérletek folytán kétségtelen a szérum immunizáló és gyógyító hatása, sőt módszerével talán egyéb akut ragályos betegségek is gyógyíthatók lesznek. Eljárása abban különbözik Kochétól, hogy míg utóbb az akut betegségeknek az élő ember szervezetében levő bakteriumokat akarta megölni, addig Behring a bakteriumok által, anyagcserejük folytán termelt mérget (ptomainnak nevezik) igyekezett ártalmatlanná tenni, mert bizonyos, hogy nem a bakteriumok, hanem az általuk produkált mérgek ölik meg a szervezetet. Behring első kísérleteit 1890-ben tette tengeri malacokon. Az emberre nézve ezen kísérleteknek ekkoriban praktikus haszna még nem volt; mindazonáltal sikerült kimutatnia, hogy a tengeri malacok a difteritisz ellen immunizálhatók. További kísérletei által felismerte a szérum mérgeellenes tulajdonságát. (A bakteriumok által termelt mérget, ptomainnak, toxinnak nevezik, az ellenmérget, mely a vérsavóban van: antitoxinnak).

Régóta ismeretes, hogy az emberi szervezet bizonyos ragályos hevenylobos betegségek után utólagos ugyanazon betegedés ellen, bizonyos ellentálló képességet nyer, azaz immunissá lesz. A testben akut betegségek ellen hatással bíró szerves összeköttetések feltalálása képezte Behring törekvését, és ő neki sikerült is, bizonyos, később leírandó eljárás által azokat fellelni a vérsavóban, anélkül, hogy tudnók, vajlon a vérsavó, az ellenmérget, vagy más részekből származnak-e.

Ezen Behring által feltalált, és ugyanegy időben Roux által gyakorolt eljárást csakhamar Ehrlich és Heubner, berlini tanárok dicsérték. Reménykeltő kísérleteiket dr. Aronsohn, Katz, Strahlmann és Kossel helybenhagyták. Ugyanacsak Behring társa, egyidőben a tetanus ellenmérget fedezte fel a vérsavóban, hasonló eljárás útján; de a tetanus vehemens lefolyása által a gyakorlati alkalmazás nagyon meddő.

A franciák, Roux, Martin, Chailion 1891-ben kezdték meg az állatokon való oltást. Kedvező kísérleteik után 1894. február 1-je óta gyermekeket is oltottak. Roux a szeptemberi budapesti kongresszuson nyíltan megerősítette német kollegáinak sikereit.

S ez óta a szérumkérdés napirenden van és marad is, sikertelenség esetén is 2—3 évig.

Bécsben 1894. augusztus óta tesznek kísérleteket. Budapestben dr. Bókai tanár, dr. Gerlóczy főorvos oltanak és immár a belügyminiszter öngyméltósága a szérum tanulmányozására aktív lépéseket tett.

II. A difteritisz lényegéről.

A difteritisz neve görög eredetű. Ragályos betegség, mely alig terjed a levegőn, hanem főleg érintkezés, a váladék útján. Bizonyos bakteriumok idézik elő, melyek mindannyian egy bizonyos klinikai képet idéznek elő az emberen, mely tulajdonképpen difteritisznek nevezve, gyűnévnek felel meg. Tehát a difteritisz nem egy, hanem többféle betegség. Tiszta difteritisz alatt, a Löffler tanár által felfedezett difteritia bacillus által okozott betegséget értünk: ehhez hozzájárulhat egy (Brisson-féle) mikrokokkus (ez is bakterium), vagy a szülőforma — sztafilokokkus, a láncszerű — sztreptokokkus, és a tífólob bacillus. Ez utóbbiakat vegyes fertőzésnek mondjuk, tehát vegyes, nem tiszta difteritisznek, mely sokkal súlyosabb, mint a tiszta. Van olyan difteritisz is, mely nem ragályos.

Szükségesnek találom ezt felsorolni, mert különben a laikusnak az egész szérumgyógyítás érthetlen és zavaros.

III. A gyógyisav (szérum) előállítása.

A szérum a Löffler féle tiszta difteritisz bacillusnak, bouillonban tenyésztett kulturájára utján nyeretik. Ezen célból a Löffler-féle bacillus sterilizált bouillonba tétetik és ezen bouillon felett nedves levegő hajtatik át, hogy a bacillus tömegesen szaporodhassék. Három hét múlva ezen bouillon külön szűrőn át lesz szürve, úgy, hogy a bacillus a szűrőn visszamarad, az általa produkált mérget és a bouillon azonban átszűrődik. Ezt a mérget nevezzük toxinnak, melynek 0-10 cm³-je képes egy félkilós tengeri nyulat 50—60 óra alatt megölni.

Ezen difterias toxinból Roux először egy köbcentimétert oltott be a lóba. Fokozatos oltás útján egy hó után 2—3-szor hetenkint már 20—30 köbcentimétert oltott be, mely mérgehez a ló hozzászokott és így kibírja. Ezen oltott lóból kibocsátott vért megaludni hagyjuk, minek folytán a vérlepény képződik (aludt vér) és belőle kiválik sárga folyadék alakjában a vérsavó, azaz: szérum, gyógyszer.

Ebből következik, hogy a szérum ereje különböző fokú lehet, a szerint a mily fokban és a meddig az állatot beoltották. Behring háromféle egységet állított fel (Roux és Aronsohn másokat) egyet 600, egyet 1000 és 1500-al. A szérumegységet a toxinnal méri. Kiindulási mennyiségül 0-40 cm³ toxint vesz, mely egy kiló súlyú tengeri nyulat öl meg. A szérum (antitoxin jobban mondva) egységül pedig azon koncentrációt veszi alapul, melynek 0-10 cm³ mennyisége 1 cm³ toxint leköt, azaz még érthetőbben: 1 cm³ ellenmérget (szérumban levő antitoxin) képes 10 cm³ difteritisz mérget lekötöni és ártalmatlanná tenni.

Ezen antitoxin hatását legszebben lehet bebizonyítani. Ha 1 cm³ antitoxint 10 cm³ difteritisz toxinnal

keverünk egy üvegeben, és evvel az állatot beoltjuk, az életben marad, míg ellenben a tiszta toxin megöli. Az antitoxin feladata tehát az emberi szervezetben fejlődő difteritisz mérget lekötöni és ártalmatlanná tenni.

IV. Állaton végzett kísérletek.

Az első ilyen kísérleteket Behring tengeri malacokon tette. Ilyenek később bárányon, kecskén, tehénen és lovon is tétettek; utóbbit manap szérum nyereség céljából általánosan használják, mert sok vére van és veszthet. Roux a budapesti kongresszuson bebizonyított, hogy a szérum immunizáló és gyógyító hatását, mert ha 5 tengeri nyulat vagy malacot előbb szérummal beolt, és aztán difteritisz mérgegel, az állatok nem betegednek meg, míg más 5 nem szérummal oltott tengeri malac elhullik legalább 5 nap alatt. Kitént az is, hogy a szérum, mint gyógyszer csak az első 24—48 óra alatt kezelésbe vett difteritisz betegnek hat és később az eredmény egészen bizonytalan. Természetes mindenképpen a Löffler-féle difteritiszről szólnunk.

Ha azonban nem tiszta, tehát pl. sztreptokokkuszal vegyes difteritiszt oltunk az állatokba, akkor a szérum már csak az első 12 órában hat, azután nem vagy telette nagy dosisokat és egységeket kell használni.

Roux tehát, Martin és Chailion társaival Behringnek, állatokon tett kísérleteit véglegesen megerősíté és vele megállapította, hogy:

1. A szérum tényleg immunizál.
2. A már fejlődő difteritiszt az első két napon belül jó gyógyítja.
3. Tiszta esetek könnyebben, vegyes difteritiszek nehezebben gyógyulnak.
4. Az immunitás hatása hetekre szól.
5. A difterias váladék elválását (membran) az egészséges részekről, siettetni.
6. S hogy nem káros a szervezetre.

V. Az emberen való kísérletekről.

Hazánkban legelőször Heubner tanár konstata, a nemzetközi kongresszuson a szérummal emberen való hatását. Ő a prognosztis (gyógyítási valószínűséget és a betegség lefolyását) jónak találja, ha a beteg 4 éven túl van, a toroktűnetek nem nagyok és a szérum korán alkalmazatik. Rossznak, ha későn oltatik, és már mérgezési tünetek felléptek.

A statisztikai adatok lesznek tehát mérvadók és a difteritisz milyensége. Eddig a következő statisztikai adatok ismeretesek:

Roux 1894. február 1-je óta oltott és minden beteg bakteriologiail vizsgálat alá vétetett. A párisi gyermekkorházban az utolsó 4 évben (természetesen be nem oltott gyermekeknek) az átlagos halálozási százalék 51-71%; a szérum használata óta 24-5%.

Párisban a Hôpital Trousseau-ban ugyanakkor (1894. február 1., június 24.) a szérum nélkül kezelt difterias betegek közül 60% halt el. Ezen adatok tehát egyidejűleg és a Löffler-féle difteritiszről szól. A vegyes (sztreptokokkusz) eseteknél a szérum nélküli eseteknél 87% halt el, a vele kezeltéknél 32-4%.

Dr. Koch Róbert felszólította dr. Kossel a berlini Charitéban szérummal kezelt betegéknél csak 23% vesztesség volt; de ha levonásba hozzuk a 48 óra utáni eseteket (azaz csakis a megbetegedés első két napján már kezelt eseteket), akkor a vesztesség csak 3%-ra rugott!

Roux egészen hasonló eredményre jutott, mert ha nála is csak a Löffler eseteket és az első két napon kezeltéket vesszük, akkor a vesztesség 7-6%-ra száll le, azaz 120 közül csak 9 halt el.

Berlinben Ehrlich szerint öt kórházban tétettek kísérletek; 72 be nem oltott közül 25 halt el, míg 78, az első két napon beoltottak közül csak 2. Másik két kórházban 89 szérummal kezelt eset közül 12 halt meg.

Dr. Aronsohn (Berlin) 255 beoltással kezelt eset közül 31-et vesztett el, azaz 12-1%.

A Kaiser Friedrich spitalban 4 1/2 hó alatt a halálozás állandóan 32—50% közt váltakozott. A szérum használata óta 169 beteg közül csak 19 halt el, azaz 50% javulás volt észlelhető.

A statisztika azonban még csekély számu. Kéthárom év tapasztalata elég lesz a szérum gyógyhatása feltevére való döntésre. Amit eddig látunk és tudunk, tapasztalunk — csak biztató, még akkor is, ha a halálozási arány 10—20% alul le nem fog szállani.

VI. A szérum hatásáról.

Az állatokon tett kísérletek kétségtelemmel teszik antidifteritikus hatását. Mennyiben fog ez az emberen beválni, még nem tudjuk, de jelenleg nincs okunk a szérummal szemben bizalmatlankodni, hiszen a kísérletek sincsenek még befejezve. A szérum legfőbb hatása a magas láz leszállítása és evvel leföz minden eddig ismeretes lázellenes szert a difteritisznél. A mellékelt grafikus táblázatok ezt eléggé illusztrálják. Hatása is sokszor meglehetősen hosszú. A pulzus csak lassabban száll le, míg a légzés különböző szapora. Widerhofer klinikáján ezen hatás kétségkívül konstataltot. Roux szerint utját állja az általános mérgezésnek, és elősegíti az alhátyák (membran) leválását az egészséges részekről. Konstataltot, hogy a vegyes difteritisz eseteknél a hatás kétséges.

A befecskendezés után a közérzet javul, sőt Roux szerint feltartoztatja az újabb alhátyák képződését. Sokszor csalánkiütést okoz, mely hamar elmúlik.

Emellett a szérum a szervezetre nem káros. A befecskendezés helyen nem okoz lobot, sem a veséket. Mindkét állítás valódiságát Widerhofer udvari tanácsos kórházában személyesen láthattam. Legújabbban így ír a British Medical Journal is, valamint dr. Katz, a berlini orvosi társulat ülésében.

(Vége köv.)

A természettrajzi oktatásról.

A természetben levő testek — nem tekintve azok alakját, szervezetét, osztályozását: állatok, növények, ásványok — mindmennyian az emberrel, mint a teremtető féjével kisebb-nagyobb, de folytonos viszonyban vannak, egymásra hatást gyakorolnak. Őnként következik tehát ebből, hogy az embernek az életrendjére befolyásos terményeket ismernie kell. Minthogy a természettudomány, mely bennünket magunkkal s a velünk viszonyban levő terményekkel megismert, minden bővebb bizonyítgatás mellőzése nélkül kimondhatjuk, hogy okvetlenül kell már az elemi iskolában tanítanunk, ha az életnek akarunk nevelni.

Tehát már a népiskola? — kérde de csak oly terjed kertülvén a rendszer ismeretek közlését gyermekek kedély- annyira, hogy ért okadatolni azt, mit ug szőlóvan előre e

Továbbá ez a beennfinket az Isten szetben, s így a va

Belátták a te már a középkor ne a nevelészet-történe voltak olyan is melyekben a real s rajz, mint külön tudomásunk nincs real tárgy, ha tan jölehet még mind

Már később N számára oly olvas tárgyak közt a szerepeltek. De a zeshöl, szótanítás ismeret s jártassá

Nem lesz el Mária Terézia ala természetrajzi olt

Ratio Educationis tatás volt az elv s zászának érdeme szülőföldi termény tani elve: a szent Gőnczy Pál nagylé meg.

Eenyit rövidé netéről!

A természettaj elérésére csak a f külön óra, még pe

Mindazonáltal lyokban ne tanít az első osztálytól, hanem a többi tá az I—II. osztály a középosztályokb manyok alapján, felsőbb osztályok

A mi a tara tását illeti, tartsuk lános módszertan közelebbiről-tavala den osztály tanár

Téves fölfog tananyag elrendlé mányos rendszer. Nem volna tehát állattannal, a na pedig csupán ásvá

A tanítás ta lés felel meg job egész természettaj anyaggal; még pe magvaska mind tárgyalások s al

Kiindulásul nyek ismertetésé azután, rendszeru terményeket, fölb kereskedelemben nyek között meg nyek tárgyalásáva hogy a gyermek nyeit ismerje, a külföldet.

Azon eljárás ismertetésén ham terményeket: köib helyeselhető; ama dag mindennemü nyujt a néptanod

Második ev nösság elve. E g hasznára avagy emberiségnek s a figyelemben része

Ezek alapja tananyag: az t és ismert termé nyek minde lünkben lehetök. talyokban a hazá dezve, osztályozva tessebb külföldi ter kel. Ez a conceit

Az ismétlő felujtattik, rende vittetik.

Most már osztályra melyiké a tanító belátása mint a növény- tekinthető azonban ismertettjük az al mert ezek ilyen tethek; — tav ilyenkor az illető kel fölkeresthetet fel bűntül, ha a ismert termény a tervszerűség.

A mi az eg lánosságban illet a szemléltetés, a

Naptár.
November.

Havi és heti nap	Katolikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
13 Kedd	Szanizló	Dida	10 Novem.
14 Szer.	Serapion	Levin	2 Acindyn.
15 Csüt.	Lipót	Lipót	3 Aceptym.
16 Pént.	Edmund	Othmár	4 János ap.

Felelős szerkesztő:
Dr. BALOGHY ERNŐ.
köz- és váltó-üggyvéd.
Laptulajdonos és kiadó
BITTERMANN ANDOR.

HIRDETÉSEK.

Pesti varrónő

felső női ruha varrást elfogad lakásán, Zombor, sötét-utca 128. sz. udvarban jobbra.

10096. sz.

kig. 1894.

Pályázat.

Bács-Bodrogh megye zentai járásához tartozó Ó-Kanizsa községében egy 600 frt évi fizetés és 120 frt lakbér javadalmazással egybekötött adónyilvántartói állásra pályázat hirdettetik; felbivatnak azok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy jegyzői oklevél vagy adóügyi vizsgáról szóló bizonyítványon s eddigi alkalmazásukról szóló bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket **follyó évi november hó 25-ig** alulírt főszolgabíróknál nyújtsák be. Az adónyilvántartói állással járó kötelezettségek Ó-Kanizsa község f. évi 294. számú határozatával alkotott szabályrendeletben lévén körülírva, azt a folyamodók a községnél megtekinthetik.
Zentán, 1894. évi november hó 4-én.

Matkovits Lajos,

főszolgabíró.

3-1

5399. szám.

kig. 1894.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye bajai járásához tartozó Báthmonostor, Csataalja, Baracska, Dautova, Szántova és Béreg községek részére Dautova székhelyvel rendezésített s jelenleg üresedésben levő körállatorvosi állásra ezennel pályázatot nyitok.

Ezen körállatorvosi állás évi javadalmazása 600 frt készpénz, előleges havi részletekben, ezenkívül a községek hivatalos bejárása alkalmával díjmentesen kiszolgáltatandó fuvar és az állatok gyógykezeléséért az 1888. évi XVI. t. c. 130. § a szerint szerződésileg biztosított díjazás.

A megválasztott körállatorvos állását azonnal elfoglalni tartozik.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1888. évi I. t. c. és az 1888. évi VII. t. c. értelmében felszerelendő kérvényeiket hozzám **f. évi november hó 20-ig** nyújtsák be.

A választás folyó évi november hó 21-én d. e. 9 órakor alulírt szolgabírósnál hivatalos helyiségében fog megtartatni.

Kelt Baján, 1894. évi november hó 8-án.

Főszbiró hiv. táv.

NIKOLITS,

szolgabíró.

2-1

16912. sz.

tkvi 1894.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Bács Bodrogh vármegye árvatára végrehajtónak Schmidt József végrehajtást szenvedő elleni 139 frt 70 kr tőkekövetelés és járuléai iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék és kir. járásbírósnál területén lévő, Kerynya községben fekvő, a kerynyai 167. sz. tjkvben foglalt s Schmidt József nevére álló A. I. I. sorsz. 346. hr. sz. alatti 169. ö. i. sz. ház és btelekre 400 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1895. évi január hó 28-ik napján délelőtti 10 órakor** Kerynya községében tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladható fog.

Árverezni szándékozik tartozni az ingatlan becsárának 10% -át, vagyis 40 forintot készpénzben vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában ki-jelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átzoigáltatni.
Kelt Zomborban, 1894. évi október hó 27-én.
A zombori kir. trvszék mint telekkönyvi hatóság.

Radány Péter,
kir. törv. bíró.

Ezt már a 17. század elején a realizmus terjesztői hangoztatták; különösen Bacon, ki a könyvet teljesen mellőzte és a természetet, természeti tüneteket kizárólag szemléltetés alapján tanította. Tanítványait kutatásra, gondolkodásra, találmányokra ösztönözte, így remélvén elérni a fő elvét: „oly embereket képezni, kik a tudomány terén nemcsak fogyasztók, hanem termelők legyenek.“ Ez az életnek nevelése!

Tehát nem lehet eléggé hangsúlyozni e tárgynál a szemléltetést. Nagy segítségünkre lehet itt az iskolakert, melyből, mint élő muzeumból, vehetjük elő a szemléltetéshez szükséges növényeket.

Ha csak lehet, magát a tárgyat mindenkor természetben mutatjuk be, a mennyiben ezt nem tehetjük, jól sikerült képeket használunk a szemléltetéshez, melyen aztán minden egyes részt megmutatunk lehetőleg hosszasan hogy benyomásuk tartós legyen. Azt azonban sobase feledjük, miszerint a természetben szemléltetés a képpel való szemléltetést eredményben mindenkor föltulmulja.

Hogy ezen szigorú elvnek, szemléltetés: megfeleljen a tanító, gyűjteményeket kell szereznie az iskola részére. A mi magát a gyűjtést illeti, nem jár nehézségekkel, mert a gyermekek is segédkezhetnek, sőt kell is, hogy segédkezzenek; hanem azután a tanítónak értenie kell a kezeléshez, ezért szükséges volna tanítóképezdinkben némi utasítást ebből is adni, különösen a mi az állatok kitévéséről illeti.

Minden leckében a fősúlyt arra fektessük, hogy az illető természet milyen viszonyban van az emberrel, milyen hatása van az életre, társadalomra, iparra s kereskedelemre stb., mert csak így neveljük a növendékeinket az életnek. — Minden természet, ismertetése után általános jelvének előszámolásával osztályoznunk kell, mely után, ha képről szemléltetünk, azt künhagyjuk, hogy annak hatása a közölt ismereteket feljuttassa bennünk.

A mi az egyes leckék vezetésénél a tanmenetet illeti, majdnem kizárólag az összekötő tanmenet játszsa a főszerepet, tehát kérdések s feleletek, nem pedig értekezés alakjában ismertetünk; így érzjük el azt, hogy a fogalmak nem készen adatnak a gyermekek szájába — mi hiba volna — hanem velök találattjuk, födöztetjük föl azokat.

Midőn már így az ismertetést befejeztük, ismétlés és a tanultak megszilárdítása céljából fogalmazási és rajzolási gyakorlatokat veszünk abból.

— Mint a többi realismeret, úgy a természetrajz tanításánál is legtöbb helyen ugynevezett kézikönyveket adnak a gyermekek kezébe. Ezen könyvek alkalmazása helytelen, s bátran kimondhatjuk: a népiskolában fölöslegesség is.

E könyvek ugyanis nem egyebek, mint a nagyobb terjedelmű természetrajzi munkák kivonatai, még pedig igen száraz kivonatai; és mivel a kivonatoló rendszerint ragaszkodik azon műhöz, melyet „átoldoz“, e kézikönyvesek nem nélkülözik a tudományos rendszert, a mi pedig, mint a fönebb jelzők, nem a népiskolába való.

Tehát minek alapján tanítsuk a természetrajzt?

Az alsó és középszintű osztályokban, hol erre külön óra nincs, a többi tárgyakkal kapcsolatosan közzünk természetrajzi ismereteket. Erre alkalmas tárgyak a beszéd- és értelemgyakorlatok, az olvasmányok s később különösen a földrajz; mert a mint megismertettünk valamely helyet vagy vidéket földrajzilag, rögtön fölemlítjük az ott előforduló természeteket is. A felső és ismétlő osztályokban is hűk maradunk ezen eljárásunkhoz, a mennyiben, ha valamely tárgynál alkalom kínálkozik természetrajzi ismeret közlésére (főleg a gazdaságtannál) hát azt fölszámoljuk és nem szalasztjuk el. E tárgya fölött külön órákban pedig az olvasókönyvben levő természetrajzi tartalommal bíró olvasmányokra támaszkodunk s ezeket kizárólag tárgyilag; ha pedig ugyanazon olvasmány erkölcsi képet is tár elénk, úgy alakilag azt az olvasási lecke alatt tárgyalandjuk.

Igy tehát mi nem kézikönyvet, hanem csak az olvasókönyvet használjuk e célra. Egyik kollégánk művében helyesen ajánlja, hogy: „Tanönyv legyen e tárgynál a nagy természet, lapok benne a természetek.“ Ebből a kézikönyvből lelküismeret furdalás nélkül leckeül adhatunk egy-egy lapot! De nem úgy másiktól, mely csak szajkózásra vezetne.

Már most emlékezzünk meg röviden arról, hogy hogyan használandók föl a természetrajzi tartalommal bíró olvasmányok ez oktatás támogatására.

Előzőleg a felmutatott tárgy vagy kép segélyével bőven és részletesen megismertetjük a természet; miután már a növények tökéletesen ismerik azt, vesszük elő az olvasmányt s részenként olvastatván, megértetjük, támogatván azt előbbi magyarázatunkkal. Így tehát az olvasmány mintegy a megszilárdítás szerepét viszi.

Iskolánk legtöbbjében a Barány-féle olvasókönyvek használtak. Ha nézzük ezek szerkesztését, találni fogunk hiányokat, különösen a 4. és 5. osztály részére irt könyvben; de ki e hiányokat észre veszi az, azt hisszük, találni fog módot arra, hogy azokat ő maga pótolja. A célnak megfelelő legtöbb olvasmány van a 3. olvasókönyvben, mintegy 25-30; a 4-ben már igen kevés van, alig 10-15; az 5-ben van ugyan 25-30, de tekintve azt, hogy ez két osztály (5. 6.) részére van írva — kevés. — Már e követelményeknek sokkal jobban megfelelnek a Mocsy-Petrovác Schulz-féle olvasókönyvek, melyek meggyenkben mindinkább s inkább el is terjednek.

Még egy-két szót, mielőtt értekezéstünk bezárnók! Minthogy a természetrajz az, mi képessé tesz bennünket arra, hogy betekintethünk a természet titkaiba, hogy megközelíthessük, csodálhassuk az Istent és hatalmát, szükséges, hogy e tárgy kiválólag vallásos szellemet vezettessék. Ennek szükségét minden józan nevelés elismeri vallás közömböség nélkül. S bátran elmondhatjuk, mit már Franke állított, hogy: „Vallás nélkül minden tudás káros.“

—S.—

Szerkesztői üzenetek.

L. Stancí. Igen szép vers; ha beleegyezék, eltezzük, s csak a karácsonyi számban fogjuk hozni. Fogadja köszönetünket.

Novus. A jambusok elég jó gördülnek, de a vers vége, amelynek esztanósának kellene lennie, kissé ellapul.

Tehát már a tudományok tanítását is követeli a népiskola? — kérdezhetté a laikus. Igen is követeli, de csak oly terjedelemben, mely körének megfelelően, kértülven a rendszeres (értem a tudományos rendszert) ismeretek közlését, oda kell hatnunk inkább, hogy a gyermekek kedélye nemesíttessék, elméje fejlesztessék annyira, hogy értelmével képes legyen felfogni és okadatolni azt, mit az állatok ösztönszerűleg tudnak s úgy szólván előre éreznek.

Továbbá ez az a tudomány, mely megismertet bennünket az Istent csodálni és félni a fenséges természetben, s így a vallásos érzelmeket növeli, ápolja.

Belátták a természetrajz tanításának fontosságát már a középkor nevezetesebb nevelései is. Hisz tudjuk a nevelészet-történelemből, hogy a 12-13. században voltak olyan iskolák, különösen Németországban, melyekben a real ismeretek tanítottak. Hogy a természetrajz, mint külön tárgy tanítottat volna, arról biztos tudomásunk nincs ugyan, de valószínű, mert bármely real tárgy, ha tanítottat, úgy természetrajzi ismeret is közöltetett, mert nincs az a tárgy, melylyel kapcsolatosan természetrajzi ismeret ne volna közölhető.

A későbbi századokban még nagyobb lendületet, illetőleg méltatást nyertek a reáltárgyak. Comenius volt az első, ki a természetrajzt tanítá az elemi iskolában. Franke követte példáját, de már kissé jobb sikerrel, jölehet még mindég óriási módszertani hiányokkal.

Már később Németországban Roher a népiskolák számára oly olvasókönyvet is adott ki, melyben a real tárgyak közt a külön természetrajzi olvasmányok is szerepeltek. De még Pestalozzi korában is csak emlékezésből, szótanításból állt az oktatás. Hiányzott a kellő ismeret s jártasság a magyarázathoz.

Nem lesz érdektelen feljegyeznünk, hogy nekünk Mária Terézia alatt kezdetett meg a tulajdonképeni természetrajzi oktatás a népiskolában, rendelve a „Ratio Educationis“ által. De mind ez ideig a hemagolattatás volt az elv s a főcél. A helyes módszer alkalmazásának érdeme Lüben é és Disztervég é. Lüben a szülőföldi természetnél kezd az oktatást és fő módszertani elve: a szemléltetés. Az ő módszerezt bazánkba Göncey Pál nagybíró nevelésztünk hozta be s honosította meg.

Együtt röviden a természetrajz tanításának történetéről!

*

A természetrajzból a népiskola részére kitűzött cél elérésére csak a felső és ismétlő osztályokban vétetik külön óra, még pedig a tanterv szerinti 1-3 ig.

Mindazonáltal nincs kizárva, hogy az alsó osztályokban ne tanítsuk; sőt igenis kell tanitanunk, már az első osztálytól kezdve; csak hogy nem külön órákban, hanem a többi tárgyakkal kapcsolatban; nevezetesen az I-II. osztályban a beszéd- és értelem-gyakorlatok, a középszintű osztályokban a földrajz, majd pedig az olvasmányok alapján, mely eljárás különben megmarad a felsőbb osztályok részére is.

A mi a tananyagának osztályonként való megválasztását illeti, tartunk mindig szem előtt a következő általános módszertani elveket: „ismertről-ismeretlenre, közelebbiről-távolabbira haladj!“ Továbbá: hogy „minden osztály tananyaga egy befejezett egészet képezzen.“

Téves fölfogást árulna el az, ki a természetrajzi tananyag elrendelésénél úgy járna el, mint az a tudományos rendszerben készített könyvekben van felosztva. Nem volna tehát célszerű egyik osztályban kizárólag állattannal, a másodikban növénytanal, a harmadikban pedig csupán ásványtanal foglalkozni.

A tanítás tárgyi követelményének az oly elrendelés felel meg jobban, mely szerint minden fokon az egész természetrajz tanítatik mind három osztályból vett anyaggal; még pedig úgy, hogy az első fokon fölve magyarska minden további fokon bővebben és bővebben tárgyalassék s alaposabban dolgoztassék fel.

Kiindulásul, nagyon természetesen, a hazai természet ismertetését vesszük, ennek alapján ismertetjük azután, rendszerint a velök rokon külföldi nevezetesebb természeteket, főbb súlyt fektetvén azokra, melyek a kereskedelemben szerepelnek. Kedvezőtlenebb körülmények között megelégedhetünk magával a hazai természet tárgyalásával, mert csak jogosan megkövetelhető, hogy a gyermek mindenekelőtt hazáját s annak természetét ismerje, még pedig alaposan s csak azután a külföldet.

Azon eljárás, mely szerint a hazai természet ismertetésén hamarosan, feltétlesen átesve, a külföldi természeteket: kolibri, kenyérfa, stb. ismertetjük — nem helyesíthető; annál is kevésbé, mert hazánk oly gazdag mindennemű természetekben, hogy elég anyagot nyújt a néptanodának.

Második elv a tananyag kiválasztásánál: a hasznosság elve. Figyelembe kell vennünk, vajjon mily hasznára avagy kárára szolgál az illető természet az emberiségnek s a szerint kell azt több vagy kevesebb figyelemben részesítenünk.

Ezek alapján tehát következőleg osztandó be a tananyag: az alsó osztályokban a környéken levő és ismert természetek; a közép osztályokban hazai természetek mind a három osztálya közül a közeli természetek lehetők, melyek szemléltethetők; a felső osztályokban a hazai természetekről szerzett ismeretek rendezve, osztályozva bővítendők s azután jönnék a nevezetesebb külföldi természetek, egybeahasonlítva a belföldiekkel. Ez a concentrikus (összpontosító) tanmenet.

Az ismétlő nagy vasárnapi iskolában azután mindez feljuttatik, rendeztetik és a viszonyokhoz képest kibővítettik.

Most már az a kérdés: a természetrajz három osztálya melyikén kezdjük? — Ez a körülményektől és a tanító belátásától függ; kezdetjük úgy az állat-, mint a növény- vagy ásványtanon. Legcélszerűbbnek tekinthető azonban azon beosztás, mely szerint télen ismertetjük az állat- és ásványtanba eső természeteket, mert ezek ilyenkor is megszereshetők, és így szemléltethetők; — tavasszal tanítjuk pedig a növénytant, mert ilyenkor az illető vidék növényeit magukkal a gyermekekkel fölkerestethetjük a szemléltetésre. Még az sem róható fel bűntül, ha a tanító fölvaltva minden osztályból ismert természeteket, csak meg legyen azért e mellett a tervszerűség.

*

A mi az egyes természetrajzi leckék vezetését általánosságban illeti, tanácsos folyton szem előtt tartanunk a szemléltetés, az érkekeltes elvét.

eoltjuk, az negelő. Az en fejlődő ni.

engeri ma- n, teléhen nyeres cél- re van és bizonyított- tó hatását, szérummal k nem be- ott tengeri z is, hogy 8 óra alatt később az mindenkor

okokusszal a szérum n vagy fe- nálni. l Behring- gerősíté és

két napon difteritiszek

mban) az

onstatálta, beren való séget és a 4 éven tul rum korán már mér-

radók és a statisztikai

n minden be- arisi gyer- en be nem százalék

gyanakkor kül kezelt atok tehát A vegyes eseteknél

el a berlini 23% vesz- utani ese- pján már ra rugott! t, mert ha tét napon ra száll le.

n tétettek , mig 78, Masik két halt meg- kezelt eset

tt a halá- A szérum t el, azaz

u. Két-há- yhatása fe- k, tapasz- halalozási

nné teszik z emberen okunk a a kísérle- tőbb ha- nden eddig mellékelt Hatása is lassabban Widerhofer ott. Roux es elősegíti es részek- eseteknél

sőt Roux épződését. lik.

karos. A a veséken- ri tanácsos u így ir a a berlini

sról.

ntve azok növények, , mint a s viszony- nak. On- bernek az rnie kell.

bennün- természet- ermények- s mellőző- az elemi k nevelni.

PLUTOS

kitűnő izomerősítő bedörzsölés, verseny, futó, gazdasági lovak s egyéb gazdasági állatok részére.

Preservatívumként használva az izmokat rugalmassá s az állatot kitartóvá teszi.

Fáradtság, kimerülés, izületi s izomcsúsz vagy lobos bántalmaknál, ugy-szintén sántaság, merevség és vállbénaság eseteiben egészen biztosan hat.

Az állatok izomzatában a fáradtság, ellankadás folytán tudvalevőleg tejsav képződik, ha az elernyedett állatok végtagjai, a mellékelt utasítás értelmében, bedörzsöltenek ezen szerrel, a képződmény gyorsan felszívódik s az izmok rugalmassága gyorsan visszatér. 100-6

E MEGBECSÜLHETLEN GAZDASÁGI KINCSEK EGYEDÜLI RAKTÁRA:
TÁRCZAY ISTVÁN GYÓGYSZERTÁRA ZOMBORBAN.

Egy üveg ára 1 frt 20 kr. 5 üveg ára 5 frt.

Eladó birtok.

Piricsen Szatmármegyében 500 holdas tehermentes nemesi birtok, dohánytermelésre is berendezve, összes felszerelésekkel szabadkézből eladó. Venni szándékozók bővebb felvilágosítást kaphatnak **Kováts** csendőrszázadosnál **Zomborban.**

5185. sz. 1894.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye zombori járásába kebelezt Krusevlya községben megürlt jegyzői állásra ezennel pályázat hirdettetik.

A betöltendő jegyzői állás 512 frt készpénzfizetéssel, szabadlakással és kerttel, továbbá 2 hold 956 ölnyi szántófölddel van javadalmazva.

Felhívtnak a pályázni óhajtok, hogy az 1883. évi I. t. c. 6. §-a értelmében felszerelt és a német nyelv teljes bírást igazoló kérvényüket **f. évi november hó 18-ig** ezen szolgabíróhoz terjesszék be. Zombor, 1894. évi november hó 3-án.

POPOVICS DUSÁN,
főszolgabíró.

3-3

A sztanisicsi polgári olvasóegylet

Sztanisicson, a fő-utcán lévő jól felszerelt és jó-karban tartott, saját házába

VENDEGLÖST

keres, ki 100 frt évi bért leendő köteles fizetni. Jelentkezhetni folyó évi november hó 25-ig **Neszmirák Mátyás**, községi jegyzőnél, mint egy-leti elnöknel, kitől a közelebbi feltételek is meg-tudhatók. 3-2

1850. sz. 1894.

Pályázati hirdetmény.

Nemes-Militics községében üresedésben lévő s évi 300 frttal javadalmazott gyalogrendőrvetetői állásra pályázat hirdettetik.

Pályázni szándékozók felhívtnak, hogy szabályszerűleg felszerelt és sajátkezűleg irt kérvényüket **f. évi november hó 25-ik napjáig** alulírott előljárásnál nyujtsák be.

N.-Militics, 1894. évi október hó 31-én.

3-3

Az előljárásság.

Nemes kadarka, nagy burgundi, olasz rizling és bakator sima 3-3

SZŐLŐVESSZŐK

ezrenként négy, csemegezőlővesszők tiz forintért kaphatók csomagolva és vasúthoz szállítva **dr. Neubach Lipót** községi orvosnál **Madarason.**

6606. sz. 1894.

PÁLYÁZATI HIRDETMEY.

Pacsér községben lemondás folytán üresedésbe jött községi irnoki állásnak választás utján leendő betöltése céljából pályázat hirdettetik.

Ezen állás javadalmazása 300 frt.

Felhívtnak a pályázni szándékozók, hogy saját-kezűleg irt folyamodványukat Bács-Bodrogh vármegye törvényhatósági bizottsága által 6/1889. sz. a. alkotott szabályrendelet értelmében és erkölcsi bizonylattal is felszerelve hozzám **folyó évi november hó 15-ig** annyival inkább nyujtsák be, mivel később érkezők figyelembe vétetni nem fognak.

Választási hatánap utólag fog kitűzteni.
Bács-Topolya, 1894. évi október hó 28-án.

Tukats Fábán,
szolgabíró.

3-3

2026. szám.

kig. 1894.

Pályázati hirdetmény.

Melykut községben leköszönés folytán üresedésbe jött s évi 360 frttal javadalmazott rendőrvetetői állásra ezennel pályázat nyittatik. Felhívtnak pályázni szándé-kozók, hogy feddhetlen előéletük s eddigi alkalmazta-tásukról szóló községi, testi épségükről szóló orvosi bizonyítványokkal felszerelt s sajátkezűleg irt kérvé-nyüket **folyó évi november hó 25-ig** az alulirt elöljáróságnál nyujtsák be.

A közbiztonsági szolgálatnál alkalmazásban levők s kiszolgált katonai altisztek előnyben részesülnek.

Melykuton, 1894. évi november hó 8-án.

Lajthay Benjámín, **Balog László,**
jegyző. 3-1 bíró.

4741. sz.

tkvi 1894.

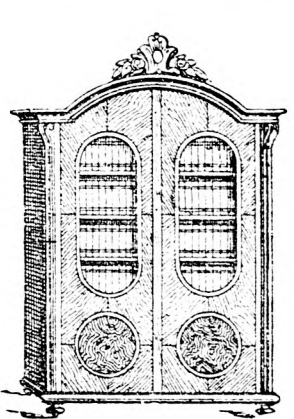
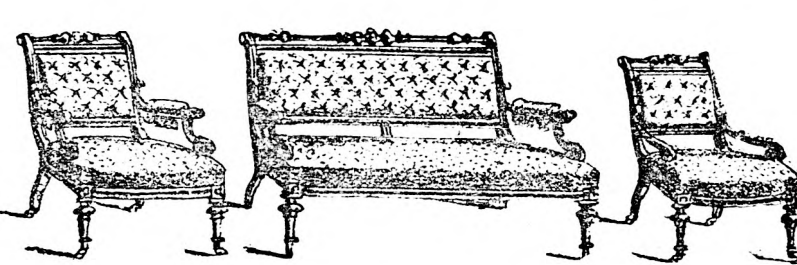
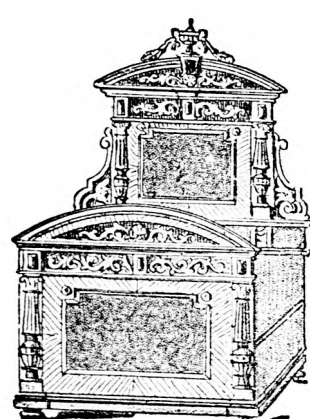
Arverési hirdetmény.

A topolyai kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a bács kulai takarékpénztár esődtömege végrehajthatóan Bengh Fülöp és neje szül. Hajduska Cecilia ó-morovica lakosok végre-hajtást szenvedettek elleni 1100 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a szabadkai kir. törvényszék (a topolyai kir. járásbíróóság) területén lévő, Ó-Morovica községben fekvő, az ó morovica 628. sz. tjkvben A. I. 656. hr. sz. 596. ö. i. sz. a. foglalt házbirtok és tartozékaira 336 frtban ezennel megállapított kiküldési árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1894. évi november hó 29-ik napján délelőtti 10 órakor** Ó Morovica község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alul is el fog adatni.

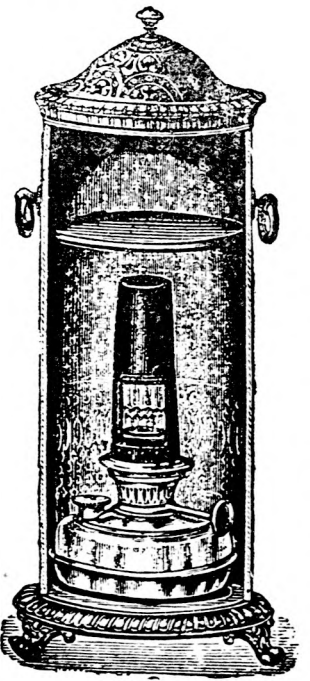
Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan bees-árának 10%-át vagyis 33 frt 60 krt készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvények 42-ik §-ában jelzett árfo-lyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezé-hez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értel-mében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelye-zéséről kiállított szabályszerű elismervényt árszol-gáltatni.

Topolyán, a kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóságnál 1894. évi augusztus hó 27-én.

Malonyay Ignác,
kir. járásbíró.

Ujdonság!
Kiválóan célszerű,
teljesen szagtalan,

hordozható
petroleum-kályhák.

Mintán raktáromat az őszi időnyre ujonnan felszereltem, bátorodom a n. é. közönség becses figyelmét cégemre felhívni, és kérem személyesen meggyőződni arról, hogy a legegysze-rűbbtől a legfinomabb házi berendezésnek megfelelő raktárom van.

Választékos készletben található raktáromon több rendbeli

hálószoba, ebédlő, szalon- és irodai berendezések és vasbutorok.

Ezen kívül ajánlom legújabb üveg és porcellán készleteimet, továbbá

asztal- és függő-lámpákat,

kinaezüst, tükrök, képek és különféle szobadisztárgyaimat.

Mindennemű beüvegezés a legpontosabb kivitelben eszközöltetik.

Kárpitos munkákat olcsó áron elvállalok.

Nagy raktár kereskedők és vendéglősök számára.

Maradtam kiváló tisztelettel

Scherer Ferenc.

Itt egy jó házból való fiu tanonc felvétetik.

10-6

ELŐFIZETÉS
Egész évre...
Fél évre...
Negyed évre...
A lap szelvére...
illető küldetés...
szerkesztőnek...
a laptulajdonos...
denk...

Egyes szám ára

Nem annyira...
ők is megérkeztek...
ről, a mi színész...
ságban.

Ilyenkor, a...
vitatni egyet-más...
meg rendesen föl...
mert a közönség...
a téli estéknek...
műlvezetet vá...
is. A bérlő közö...
nyaink között re...
a társulat, akár...
hogy méltatlan...
társulatot. Egy...

Igen, minál...
azért is, hogy a...
érvényesíthessék...
— áldoznak má...
hogy tudnák, va...
képen az a társ...
szolgálatul annal...
idényre lekötve...
tartására, orog...
bérelni elegans...
latlan — a társ...
zik ezek a bérlő...
Ezek mellet...
bérlő színházlato...

A midőn te...
latnak átengedjü...
zönségnek az ér...
a mikor átenged...
Polgár Károly...
az idei szezonra...
hirdettetett voln...
vajjon, mely igaz...
tálnak még erre...
sokan szoktak r...
volt-e ez?

Az igazat n...
hogy a színházba...
Ismertük polgar...
mertük egyéni...
hogy társulatát...
idén a közönség...
társulattal fog j...
Emlékezhete...

A „BA

Alkonyatkor sz...
Sik a puszta, n...
En is hallom, i...
Csendes este, b...

Kiülök a doml...
Késő estig, — a...
Olyan búsan, b...
Mint ha mindíg...

Elmerengök hoss...
S egy éjszaka s...
Szíve fáj-e, h...
Vagy az elmúlt...

Megmondani, m...
Ha csak maga...
De az csak ve...
Mig egyszer es...

Szívem is, hej...
Megmondani m...
De te kis lány...
Ha még egyszer...

Egy hideg...
szédítő sebesség...
boltról sürren h...
„Fehér hajó“ ver...
a rátapadt csillám...
tükröződtek vissz...